

vergadering **C86**
zittingsjaar 2023-2024

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Onderwijs

van 7 december 2023

**Vlaams
Parlement**

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de cijfers van de Vlaamse Scholierenkoepel over racisme op school – 454 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het racisme op Vlaamse scholen – 455 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Onno Vandewalle aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de enquête bij middelbare scholieren door de Vlaamse Scholierenkoepel – 474 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Hilâl Yalçın aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de enquête over racisme op Vlaamse scholen door de Vlaamse Scholierenkoepel – 485 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over racisme op school – 636 (2023-2024)	5
VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stopzetten van de activiteiten door schoolboekenleverancier Iddink – 616 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stopzetten van de activiteiten door boekenleverancier Iddink – 632 (2023-2024)	
VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het wegvallen van een belangrijke boekenleverancier voor de scholen – 650 (2023-2024)	17
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een hervorming van de bijzondere statuten voor studenten in het hoger onderwijs – 473 (2023-2024)	23
VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de situatie van de internationale studenten en de standpunten daarover van de Vlaamse Vereniging van Studenten – 583 (2023-2024)	28

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de lange rittijden bij het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs
– 635 (2023-2024)

31

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de cijfers van de Vlaamse Scholierenkoepel over racisme op school
– 454 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het racisme op Vlaamse scholen
– 455 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Onno Vandewalle aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de enquête bij middelbare scholieren door de Vlaamse Scholierenkoepel
– 474 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Hilâl Yalçın aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de resultaten van de enquête over racisme op Vlaamse scholen door de Vlaamse Scholierenkoepel
– 485 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Kathleen Krekels aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over racisme op school
– 636 (2023-2024)

Voorzitter: de heer Jan Laeremans

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): De Vlaamse Scholierenkoepel (VSK) hield een bevraging bij scholieren over de onderwijsthema's die zij belangrijk vinden. Een van de thema's die scholieren prioritair vinden, is de aanpak van racisme op school. In de bevraging werd gevraagd of scholieren zelf al geconfronteerd werden met racisme op school. Dat blijkt voor veel scholieren het geval: bijna een op de vijf respondenten geeft aan dat ze al eens slachtoffer waren van racisme op school. De helft van de bevraagde leerlingen was al getuige van racisme. Het gaat daarbij om racistische uitlatingen of scheldwoorden afkomstig van medeleerlingen of leerkrachten.

Dat zijn alarmerende cijfers, die nog maar eens aantonen dat racisme op scholen een zeer reëel probleem is. De Scholierenkoepel wijst ook op de negatieve gevolgen van vooroordelen op de schoolloopbaan van leerlingen. Ze doen een aantal aanbevelingen om met racisme op school om te gaan: ze wijzen op het belang van diverse lerarenteams en transparante studie-oriëntering. In het memorandum staan ook nog een aantal andere aanbevelingen.

Hoe evalueert u deze cijfers en de aanbevelingen van de Scholierenkoepel? Zult u verder in gesprek gaan met de Scholierenkoepel en oplossingen zoeken voor het probleem? Plant u specifieke beleidsinitiatieven die bijdragen aan een schoolcultuur waar racisme geen plaats heeft? Voorziet u ondersteuning voor scholen om in te zetten op het aanpakken van racisme en onbewuste vooroordelen?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Bijna een op de vijf leerlingen heeft al racisme ervaren op school. Bij leerlingen met ouders die uit landen buiten de Europese Unie

komen, stijgt dat percentage zelfs tot de helft. Dat zijn duizenden kinderen wier zelfbeeld en zelfvertrouwen wordt verwoest. Hoe kun je goed leren als je wordt afgerekend op je roots en niet op wat je kunt?

Dat bedreigt ook de kwaliteit van ons onderwijs, net omdat racisme volgens ons een enorme impact heeft op de schoolcarrière. Een school zou een plaats moeten zijn waar iemand zichzelf kan zijn. Racisme op een school is iets dat je als samenleving nooit mag aanvaarden. Scholen spelen net een belangrijke rol in de preventie van racisme. Leerlingen moeten leren over het belang van elkaar respecteren en wat de impact van racisme is op mensen.

Minister, wat is uw reactie op de cijfers over racisme op Vlaamse scholen? Wat is volgens u de oorzaak van deze cijfers? Welke stappen zult u ondernemen om racisme op scholen zoveel mogelijk in de kiem te smoren?

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): Ik sluit me aan bij de vragen van de twee vorige sprekers. Ik heb de resultaten van de bevraging van de Vlaamse Scholierenkoepel, en daarin staan veel interessante dingen. Ik vind het trouwens een bijzonder interessante bevraging. Twinitigduizend bevraagde jongeren vind ik redelijk indrukwekkend.

Enkele cijfers vind ik interessant, maar ook verontrustend, waaronder de cijfers over mentaal welzijn. Zo voelt een op de drie leerlingen zich niet goed in zijn vel en voelt bijna de helft zich niet gemotiveerd. 10 procent van alle scholieren voelt zich momenteel niet veilig op school. Vandaag ga ik me toespitsen op racisme.

Uit het onderzoek blijkt ook dat een op de vijf leerlingen in het secundair onderwijs al te maken kreeg met racisme op school. Bij leerlingen met een ouder van niet-Europese nationaliteit stijgt dit zelfs naar 49 procent. Het komt van leerlingen en leerkrachten. Ik vind dat choquerend, maar jammer genoeg niet verrassend. Iemand die vaak spreekt met jongeren met een migratieachtergrond die in het secundair onderwijs zitten, weet hoe reëel dat probleem is en hoe pijnlijk en hard het is om dat te ervaren.

Deze week nog vertelde een meisje me dat ze door haar leerkracht, voor de ogen van heel de klas, racistisch bejegend werd. Ze heeft daaromtrent meerdere keren actie ondernomen in de school en geprobeerd om er iets aan te doen, maar uiteindelijk zag ze geen andere optie dan naar een andere school gaan. Zulke verhalen zijn jammer genoeg realiteit voor heel veel jongeren. Dat maakt mensen kapot. Het zijn trauma's die mensen voor de rest van hun leven meedragen.

We moeten ervoor zorgen dat dat niet meer gebeurt. Ik denk dat er een hele reeks aan voorstellen is. Ik ben actief in onze jongerenbeweging, en we werken rond het idee om verplicht lessen te organiseren rond de geschiedenis van racisme, kolonialisme en waarom racisme verspreid wordt in de samenleving. Er zijn ook andere opties.

Hoe reageert u op het algemeen onderzoek van de Vlaamse Scholierenkoepel? Hoe verklaart u het racisme op school en dat het volgens veel jongeren groeit? Welke maatregelen zult u nemen voor racismevrije scholen? Hoe reageert u op de verschillende pistes die door de Scholierenkoepel worden aangereikt om racisme op school te bestrijden? Wat denkt u van het idee om verplichte lessen te organiseren rond racisme en kolonialisme op elke middelbare school?

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Minister, ik zal niet alles herhalen wat de collega's al goed omschreven hebben in de inleiding. Het gaat inderdaad om het onderzoek dat de Vlaamse Scholierenkoepel heeft gedaan, en waaruit het een memorandum heeft

gedestilleerd. Dat is ook voorgesteld. Het blijkt dat een van de beleidsprioriteiten die zij naar voren schuiven, het racisme in het onderwijs is.

De cijfers zijn inderdaad confronterend, voor sommigen verrassend, voor sommigen wat minder. Het zijn cijfers, maar achter elk cijfer zit er een individueel verhaal. Het is heel hard om dit mee te maken. Een op de vijf leerlingen, bijna 20 procent, uit het secundair onderwijs zegt al slachtoffer geweest te zijn van racisme. Een op de twee was getuige van een incident rond racisme. Als je kijkt naar de groep leerlingen waar een of twee ouders een niet-Europese nationaliteit hebben, verdubbelt het. Dan zitten we bijna aan de helft. Een op de twee van deze groep jongeren – vaak hier geboren en getogen, laten we dat niet vergeten – zegt dat ze geconfronteerd worden met racisme op school. Het gaat om racistische uitlatingen van zowel leerlingen als leerkrachten.

De Vlaamse Scholierenkoepel stelt een lijst voor van vijf thema's die zij prioritair zouden aanpakken. Racisme wordt door de scholieren op de derde plaats gezet, na mentaal welzijn en de manier van lesgeven. Maar als we heel specifiek gaan kijken naar OKAN-scholieren (onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers), dan zetten die dat bijvoorbeeld wel prioritair op de eerste plaats. Leerlingen met niet-EU-ouders kiezen voor de tweede plaats. Het zit altijd in die top 3.

Het is duidelijk dat de scholieren actie verwachten vanuit het beleid, minister. Daarom volgende vragen.

Hoe kijkt u naar deze cijfers en bevindingen? En nog belangrijker: zult u beleidsinitiatieven nemen ter ondersteuning van de vraag van de Vlaamse Scholierenkoepel?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik sluit me inderdaad aan bij de vraag. Ik wil daar één zaak uit halen. De VSK doet enkele suggesties om het toenemende racisme tegen te gaan, maar die getuigen van weinig vertrouwen in ons lerarenkorps. Zo suggereert men bijvoorbeeld de aanwezigheid van leerlingen op klassenraden, of het opstellen van een schriftelijk verslag. Ook een diverser lerarenkorps zou heil brengen, omdat leerkrachten met een migratieachtergrond hogere verwachtingen zouden hebben van leerlingen met eveneens een migratieachtergrond, waarbij ze suggereren dat het omgekeerde dan niet het geval zou zijn.

Hoe evalueert u die voorstellen van de VSK over het racisme op school en in zijn algemeenheid? Waar ziet u heil in, waar vreest u voor bijkomende planlast of onterechte uitingen van wantrouwen? Welke alternatieven ziet u om racisme op school tegen te gaan? Welke reeds lopende maatregelen kunnen eventueel worden bijgestuurd?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik denk in eerste instantie dat de bevraging van de Scholierenkoepel vooral een toename van de gevoeligheid voor racisme aantoonde, meer dan dat het snel zegt dat het racisme zelf toeneemt. Ik denk dat men nu gevoeliger en attenter is voor dingen die vroeger genegeerd werden, en dat het sneller gemeld wordt. Dat is een goede zaak.

Anderzijds, waar effectief racisme is, moet dat vanzelfsprekend aangepakt worden. Vandaar dat we ook via ons beleid inzetten op strijd tegen racisme. Enerzijds hebben we het preventieve luik, op verschillende niveaus, onder meer via het decreet op de leerlingenbegeleiding, de onderwijsdoelen en het kwaliteitskader, met ook een belangrijke rol voor de onderwijsinspectie, die nog maar net versterkt is – maar daar kom ik dadelijk op terug.

Elke school is in het kader van het decreet Leerlingenbegeleiding verplicht om een beleid inzake leerlingenbegeleiding uit te bouwen, en in te zetten op goed uitgebouwde brede basiszorg. Dat houdt aandacht voor welbevinden in, maar ook een preventief en reactief beleid wat betreft alle vormen van grensoverschrijdend gedrag, inclusief verbaal geweld. De school moet, op basis van de eigen noden en context, daar zelf vorm aan geven. Voor leerlingen en ouders moet ook binnen leerlingenbegeleiding duidelijk zijn wie ze mogen aanspreken voor gevallen van grensoverschrijdend gedrag. Ouders en leerlingen kunnen vanzelfsprekend ook zelf kiezen tot wie ze zich richten.

We zijn recent ook gestart met de doorlichting. Of beter gezegd: de onderwijsinspectie zal nu altijd, bij elke doorlichting van elke school, ook de leerlingenbegeleiding, en dus ook de toepassing van de verplichtingen in het kader van het decreet Leerlingenbegeleiding, moeten controleren. Ook de kernactiviteiten van de CLB's – hun signaalfunctie en de consultatieve leerlingenbegeleiding – worden daarin meegenomen. De onderwijsinspectie zal bij de doorlichting ook altijd in gesprek gaan met de leerkrachten, de leerlingen en de ouders, om na te gaan in welke mate men in de betrokken school toepassing geeft aan de decretale verplichtingen. Ook racisme en andere vormen van grensoverschrijdend gedrag kunnen in die gesprekken aan bod komen.

De nieuwste minimumdoelen zijn opgebouwd aan de hand van zestien sleutelcompetenties, waarvan een de fel bediscussieerde 'burgerschap' is, waarin gegarandeerd moet zijn dat scholen met leerlingen werken rond onder meer het gelaagde karakter van identiteit. Dat gaat zowel over huidskleur als over geslacht, en om hun te leren op een kritische en systematische manier informatie te verwerken.

Leerkrachten kunnen hun expertise en praktijken verdiepen met professionalisering omtrent mentaal welbevinden algemeen of rond meer specifieke thema's zoals identiteitsontwikkeling, vooroordelen, stereotypering, impact van onverdraagzaamheid, discriminatie en racisme enzovoort. De pedagogische begeleidingsdiensten bieden op vraag van de scholen ondersteuning op het vlak van het voeren van een diversiteitsbeleid, integriteitsbeleid of meer algemeen een beleid rond welbevinden.

Scholen hebben vanzelfsprekend ook een signaalfunctie en kunnen externe organisaties inschakelen die hen ondersteunen bij situaties rond pesten, cyberpesten en seksueel grensoverschrijdend gedrag, zoals onder meer het Bijzonder Comité Herinneringseducatie, School Zonder Racisme en Orbit, veel organisaties die wij ook ondersteunen. Ook relevant is de werking van het Vlaams Netwerk Kies Kleur tegen Pesten, vormingen over de preventie en aanpak van cyberpesten via Media-wijs en de VSK-werking De Conflixers.

Momenteel lopen ook onze professionaliseringsinitiatieven, zoals de pilootprojecten lerarenopleiding gericht op omgaan met diversiteit. We zetten hier dus ook vanuit Onderwijs reeds op in. We willen dat alle leerlingen, wat hun etnische achtergrond ook is, zich goed kunnen voelen op school, want wie zich goed voelt, kan ook goed leren, zoals wie goed leert, zich ook goed voelt.

Ik wil hierover het gesprek zeker aangaan met de Scholierenkoepel, waarmee ik regelmatig spreek – ons laatste persoonlijke gesprek dateert van deze maandag –, ook al zijn we het niet eens over alles. Zo vond ik het persoonlijk jammer dat de discussie over racisme nogmaals werd vermengd met de discussie over levensbeschouwelijke symbolen op school. Dat heeft daar niets mee te maken, en zo wordt de indruk gewekt dat dat wel het geval is, terwijl er natuurlijk niets racistisch is aan de beslissing van een schoolbestuur om geen levensbeschouwelijke symbolen toe te laten. Ik zal dit recht van vrije schoolbesturen altijd verdedigen.

Een heel lerarenkorps mag niet op grond van bevindingen van enkele uitingen van grensoverschrijdend gedrag over dezelfde kam worden geschoren, laat staan dat

ik het een goed idee zou vinden om een leerlingenvertegenwoordiger te laten participeren in de beraadslaging van een klassenraad, wat bijna geïnstitutionaliseerd wantrouwen is.

– *Loes Vandromme treedt als voorzitter op.*

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): U bent het opnieuw een beetje aan het relativeren. U zegt dat een heel lerarenkorps niet over dezelfde kam mag worden geschoren op basis van enkele uitingen, maar dit zijn geen enkele uitingen. De cijfers zeggen dat het een structureel en zwaarwichtig probleem is, waar jongeren het meest van wakker liggen. Ik denk dus dat het relativeren zeker niet op zijn plaats is. Ik denk ook niet dat het getuigt van wantrouwen om een leerling aanwezig te laten zijn op zo'n klassenraad, het kan volgens mij een meerwaarde zijn. Ik denk dat het eerder van u uit een uiting richting leerlingen is om te zeggen dat u er niet op vertrouwt dat ze dat goed kunnen doen – maar dat is niet het punt dat ik wil maken.

U zegt dat er wordt ingezet op middenveldorganisaties die ondersteuning bieden. U hebt dan ook nog eens het lef om School Zonder Racisme als een van die organisaties te noemen en te zeggen dat u die ondersteunt. Het erge is dat u die in juni 2023 heeft drooggezet, waardoor zij mensen hebben moeten ontslaan en hebben geprobeerd om hun werk voort te zetten zonder ondersteuning van het beleid. Ze zijn daarin niet geslaagd en hebben op 16 november moeten beslissen om hun werking stop te zetten. Dat is een organisatie die 15.000 leerlingen heeft bereikt en 1255 leerkrachten en 222 secundaire scholen heeft opgeleid. Ik heb hierover al in het verleden vragen gesteld en heb gevraagd om de subsidies uit te breiden. U was toen niet negatief en ging dat bekijken. Vandaag leren we dat ze gewoon niet kunnen voortwerken omdat zij op droog zaad worden gezet. Het is nochtans een organisatie die expliciet wordt vermeld in het memorandum van de Scholierenkoepel vanwege hun waardevolle werk.

Minister, als u iet of wat geloofwaardig beleid wilt voeren op het vlak van racismebestrijding, wilt u dan deze stopzetting van de subsidies terugdraaien?

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, laat ons het probleem van racisme alsjeblieft au sérieux nemen. Het blijkt heel duidelijk uit dat onderzoek: racisme is een realiteit waar heel veel jongeren, heel veel scholieren, vandaag mee geconfronteerd worden. Zij liggen daar ook van wakker, en ik denk absoluut terecht. Neen, we moeten leerkrachten absoluut niet wantrouwen, maar laten we vooral leerlingen die dit verschrikkelijke probleem aan de kaak stellen, wel vertrouwen.

We hebben het altijd over wat er moet gebeuren op school. De school is voor ons ook een plaats om te leren, maar dat betekent voor ons niet alleen kennis verwerven. Ja, er is kennisverwerving, maar zeer belangrijk is ook het leren samenleven. De school is een plaats waar we jongeren moeten leren om elkaar meer te begrijpen, om elkaar te respecteren. Dat is dus absoluut een plaats voor reflectie en dialoog. Het is daarom dat wij hier in het verleden al een voorstel van resolutie hebben ingediend rond het belang van historisch bewustzijn op school, over hoe je jongeren kunt leren om kritisch te reflecteren, ook over waar racisme vandaan komt en hoe dat vandaag doorwerkt in onze samenleving.

Maar dat is ook de reden waarom we al heel lang aan het pleiten zijn voor een vak burgerschap. Wij denken dat we absoluut, minstens in het publieke onderwijs, eindelijk komaf moeten maken met die gewoonte om kinderen op basis van hun overtuiging te scheiden, of elk in een aparte hoek te laten leren over hun eigen religie op basis van religieuze overtuigingen en keuzes van hun ouders. Laat ze toch

alstublieft samen een vak interlevensbeschouwelijke dialoog en burgerschap volgen, waarbij ze samen kunnen nadenken over overtuigingen, en waar mensen het eens of minder eens over zijn, en hoe dat doorwerkt in de samenleving. Ik heb dat pleidooi hier al honderd keer herhaald. Ik zal dat blijven herhalen. U weet hoe overtuigd wij daarvan zijn.

Ten derde sluit ik mij zeer graag aan bij de ongelooflijk pertinente opmerkingen van mevrouw Meuleman. Ik zal het niet allemaal herhalen, maar het is toch ongelooflijk straf dat u hier komt verwijzen naar School Zonder Racisme als een goed voorbeeld, terwijl u de facto hun subsidies hebt afgepakt. Als u toch vindt dat de werking van die vzw ongelooflijk belangrijk is, zoals wij ook vanuit Vooruit vinden, wilt u hen dan alstublieft hun subsidies teruggeven, zodat ze hun waardevolle werk kunnen voortzetten?

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): Minister, ik heb enkele punten van reactie. Ik heb het gevoel dat u het probleem totaal onderschat. Ik heb niet het gevoel dat u het serieus neemt. Ik volg echt de opmerking van mevrouw Meuleman over School Zonder Racisme. Ik vind het echt van veel lef getuigen om dat hier te komen zeggen in een discussie over racisme, als u er zelf voor zorgt dat die organisatie niet verder kan werken. Ik kan dat niet begrijpen.

Mevrouw Krekels zegt over de uitspraken van de Scholierenkoepel over leerkrachten met een migratieachtergrond die hogere verwachtingen hebben van leerlingen met een migratieachtergrond, dat ze daar van alles mee impliceren, dat dat een soort buikgevoel is. Dat is geen buikgevoel. Dat is onderzocht. Die komen niet zomaar met een aanvoelen. Dat is wetenschap. Er is onderzoek gedaan naar die verwachtingen. Die hebben dat niet zomaar zelf verzonnen. En we moeten dan ook luisteren naar wat scholieren daarover denken, naar wat de Scholierenkoepel daarover te zeggen heeft, en hoe ze denken dat te kunnen oplossen?

Een van de punten, ook in de gesprekken die ik hier heb gehad met veel jongeren van de Scholierenkoepel, die jongeren met een migratieachtergrond aanhalen, is de diversiteit van het lerarenkorps. Zij herkennen zichzelf niet in het lerarenkorps. Zij herkennen de diversiteit in de samenleving niet in het lerarenkorps, waar een beetje meer dan 5 procent een migratieachtergrond heeft.

U zegt dat we het hoofddoekenverbod daar niet mee mogen vermengen. Waarom niet? We hebben heel veel fantastische leerkrachten in deze regio, die heel graag les zouden willen geven, en het wordt hun verboden. Er is een gigantisch lerarentekort, en we zeggen aan heel veel leerkrachten dat ze geen les mogen geven omdat ze een hoofddoek dragen. Ik kan dat niet begrijpen. Ik kan niet begrijpen dat we die mensen niet inzetten. Het is goed voor het lerarentekort, en het zal ook helpen om te zorgen dat we een diverser lerarenkorps hebben. We weten dat we met een immens probleem zitten op dat vlak, dus ik vraag mij af wanneer we zullen luisteren naar de signalen van die leerkrachten, maar ook van zeer veel scholieren – twintig-duizend bevroegden.

Wanneer zullen we luisteren naar de stem van de Scholierenkoepel en de scholieren, in plaats van dat allemaal zo op voorhand af te schieten?

De voorzitter: Mevrouw Yalçın heeft het woord.

Hilâl Yalçın (cd&v): Ik heb mijn blad weggelegd, omdat ik probeer te reageren zoals ik me op dit moment voel. Voor mij staat het vast: racisme is nooit relatief. Racisme is racisme. Ik denk dat we dat vanuit de commissie Onderwijs heel duidelijk mogen onderstrepen. Als er één lijfspreuk bij u past, dan is het dat het onderwijs zich moet richten op zijn onderwijstaken, zoals u gisteren nog in de plenaire

vergadering zei. Ik volg u daar gedeeltelijk in, maar in verband met dit thema is het vooral belangrijk om te beseffen dat er heel wat middenveldorganisaties binnen de onderwijssector ons kunnen helpen. U weet dat ik hier nog maar twee jaar ben en dat ik geïnteresseerd ben in diversiteit. Een van de eerste middenveldorganisaties die ik twee jaar geleden heb gesproken, is Scholen Zonder Racisme, die toen al hebben gezegd dat ze in moeilijkheden zaten.

Tijdens de hoorzitting die we gisteren hebben gehad over de radicalisering in het onderwijs, verwezen sprekers naar Scholen Zonder Racisme en het feit dat ze een waardevolle partner zijn in het bespreekbaar maken van deze problematiek op school. Dan vind ik het zeer frustrerend om vandaag te horen dat Scholen Zonder Racisme op droog zaad wordt gezet en sinds 9 december 2021 geen contact meer met uw kabinet heeft gehad, ondanks herhaaldelijke vragen. Het is misschien naïef, maar ik hoop ergens dat er een foutje in de communicatie is geslopen. Het gaat maar om 90.000 euro per jaar, wat een tewerkstelling is van 2,5 voltijdsequivalenten. Ik vraag me dan af of er vanuit het kabinet echt geen enkel budget meer voorzien kan worden, om zo de doelstelling om racisme en alles wat ermee te maken heeft, effectief bespreekbaar te maken op scholen en toch een aantal scholen daarmee verder te helpen.

Hoe komt het dat Scholen Zonder Racisme geen antwoord heeft mogen ontvangen op hun subsidieaanvraag van december 2021? Is dit dan een negatief antwoord van u?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Het is een gevoelig onderwerp, en in de discussie die we nu voeren, komt dat opnieuw naar boven. Het is natuurlijk een heel beladen term en ik wil racisme absoluut niet minimaliseren. Het is volledig verkeerd om iemand te discrimineren en lagere verwachtingen te hebben op basis van de huidskleur of afkomst. Onderzoek heeft al eens aangetoond dat autochtone leerkrachten soms lage verwachtingen hebben. Dat komt vaak omdat zulke leerlingen, doordat ze bijvoorbeeld de taal niet machtig zijn, hun kennis moeilijker kunnen etaleren. Zo scoren ze slechter op toetsen omdat ze de taal onvoldoende machtig zijn en bijgevolg de opdracht niet goed begrijpen of hun huiswerk niet maken omdat dat hun petje een beetje te boven gaat. Hierdoor kunnen leerkrachten absoluut een verkeerde verwachting krijgen. We hebben dat ook in heel de oefening van het buitengewoon onderwijs gezien. Daar zaten veel leerlingen die daar niet thuishoorden omdat ze vaak minder goed werden ingeschat, vaak omdat ze de taal niet goed kenden. Die les is geleerd. Waarschijnlijk gebeurt dat nog steeds, maar ik denk wel dat we daar al tot betere inzichten zijn gekomen.

Racisme is natuurlijk een beladen term, en de gevoeligheid verschilt van persoon tot persoon. Sommige mensen voelen zich heel snel racistisch aangesproken. Sommigen zeggen al eens iets verkeerd en noemen iemand van Afrikaans origine 'zwart' of 'neger'. Dat kan verkeerd binnenkomen, maar er zijn andere mensen die zeggen dat dat niet zo bedoeld is en dat die mensen dat zo gewoon zijn omdat ze tot een andere generatie behoren. Dat zijn woordgebruiken die er bij die generatie vaak nog inzitten, maar bij sommige mensen komt het racistisch binnen. Het klopt dat het een gevoeligheid is waarvoor we moeten opletten en dat we onze woorden nauwkeuriger moeten kiezen, maar er zijn wel verschillen tussen de mensen onderling, en de ene is daar gevoeliger aan dan de andere.

Ik wil nog op één ding reageren. Zeggen dat je leerkracht wilt worden, maar dat niet mag omdat je geen stage kunt doen zonder een hoofddoek of andere religieuze symbolen, vind ik een drogreden. Als een school bepaalde voorschriften heeft voor leerkrachten, bijvoorbeeld dat zij geen zichtbare tattoo mogen hebben, dan moet de leerkracht daar rekening mee houden door bijvoorbeeld een T-shirt met lange mouwen aan te doen of de tattoo af te plakken. Als ze dat niet doen, worden ze

berispt en moeten ze naar een andere school gaan. Hetzelfde geldt voor een hoofddoek. Dat zijn regels die vastgelegd worden, en als jij graag les wilt geven, dan kun je met een hoofddoek naar school komen en die afzetten binnen de veilige omgeving van een veilig huis, wat een school op dat moment is. Je kunt daar volledig intern functioneren, en als je 's avonds naar huis gaat zet je je hoofddoek weer op. Dat is geen enkel probleem.

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Wat betreft dat de ene sneller iets als racistisch aanvoelt dan de andere, en dan de woorden die daarjuist uitgesproken zijn: naar mijn weten – en misschien heeft dat dan met mijn generatie te maken – zijn die gewoon puur racistisch. Ik zie daar niet noodzakelijk een ... Het is racisme, punt. Als je tegen iemand 'neger' zegt, is dat racisme, pur sang. Het kan dan zijn dat u van een andere generatie bent, maar vandaag – en dat is waar we leven: vandaag, in 2023 en binnenkort 2024 – is dat racisme.

Als men aangeeft dat er racisme is, dat men openlijk naar buiten komt, dat mensen daarmee geconfronteerd worden, dat mensen aangeven dat medeleerlingen daarmee geconfronteerd worden, dan is het aan ons om actie te ondernemen. Als samenleving moeten we dat doen.

We zitten met een heel diverse samenleving. Dat betekent dat we met die diverse samenleving om moeten gaan. Hetgeen volgens het boek mensen bij elkaar brengt, is in de realiteit meestal iets dat mensen scheidt van elkaar. Ik denk – en ik heb daar in het verleden vaak voor gepleit, dus ik zal dat niet volledig herhalen, maar ga gerust naar jeanjacquesdegucht.be, en u kunt dat daar allemaal terugvinden, – dat het belangrijk is om met elkaar te leren spreken, om een interlevensbeschouwelijke dialoog te hebben. We hebben het er gisterochtend ook over gehad, toen het ging over radicalisme op school. Je moet weten op welke manier je met zelfkritiek kunt omgaan en dergelijke. Dat zijn belangrijke zaken die daarin aan bod moeten komen. Levensbeschouwing is iets 'waarover' je les kunt geven, maar waar je niet les 'in' kunt geven. Ik denk dat dat heel belangrijk is.

Ik wil me wel aansluiten bij de oproep van enkele collega's, minister, in verband met de vzw School Zonder Racisme. Ik denk dat het belangrijk is om te bekijken op welke manier we initiatieven als School Zonder Racisme niet alleen kunnen ondersteunen, maar er ook voor kunnen zorgen dat die hun werking opnieuw kunnen opstarten, want ik heb inderdaad ook begrepen dat die niet langer actief kunnen zijn.

Tot slot wil ik nog iets zeggen over de hoofddoek. Omdat dat hier gezegd is, zal ik daar even op reageren. U zult het lerarentekort niet oplossen met de redenering dat iemand die een hoofddoek draagt, les mag geven. Ik vind dat een school, een instelling van de overheid, neutraal is. Ik vind dat elke vorm van het naar voren brengen van een levensbeschouwing daar niet kan. Ik vind het belangrijk dat iedereen zich in een neutrale omgeving kan begeven, en ook zelf de vrije keuzes kan maken over op welke manier hij of zij zich naar de volwassenheid brengt in verband met levensbeschouwing.

Op het moment dat leerkrachten niet langer vanuit die neutraliteit voor de klas staan, zorgt dat ervoor dat je zelf in een bepaalde richting zult moeten denken, of gepercipieerd kunt worden. Ik vind dat geen goede zaak. Ik ben voor een neutrale overheid naar Frans model, en ik geloof niet in het neutrale Anglicaanse model, waarbij men die levensbeschouwelijke kentekens overal op die manier toepast. Laat ons maar gewoon volgens de Franse 'laïcité' werken.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Met betrekking tot de vzw, heb ik zeer duidelijk gezegd dat we sommige van die organisaties ondersteunen. De vzw School Zonder Racisme is

dit en vorig jaar wel degelijk ondersteund, zowel vanuit mijn beleidsdomein als vanuit andere beleidsdomeinen. Het bedrag bedroeg in totaal 100.000 euro, waarvan 41.000 euro vanuit Onderwijs, een deel vanuit Werk en Sociale Economie (WSE) en 30.000 euro vanuit de Kanselarij Buitenlandse Zaken en Justitie. Het gaat over een project Polsslag Brussel. In totaal is het dus ongeveer 73.000 euro, geen 100.000 euro, mijn excuses. Die vzw is trouwens failliet gegaan. Een failliete organisatie kun je trouwens ook niet subsidiëren, los van het feit of een gesubsidieerde organisatie ons beleid inzake racisme zou kunnen laten staan of vallen, want dat zou pas straf zijn. Ik denk dat verschillende van jullie verkeerd geïnformeerd zijn. Ik zou daar niet al te zwaar op doorgaan. Het is trouwens ook niet zo dat we elke vzw, zelfs met de meest nobele doelstellingen, dan maar moeten subsidiëren. Ik denk dat we naar minder subsidies moeten gaan, niet naar meer, zelfs al hebben verschillende organisaties – ik herhaal het – nobele doelstellingen.

Ten tweede vind ik het een heel slecht idee dat leerlingen aanwezig zijn op de beraadslaging van de klassenraad. Ik vind dat idee te gek om los te lopen. Dat u dat ernstig kunt bepleiten, collega's, dat begrijp ik helemaal niet. Ik begrijp ook helemaal de motie van wantrouwen niet die je dan stuurt richting het lerarenkorps. Dat is een echte motie van wantrouwen die ik niet ondersteun.

Ik heb een schets gegeven van ons antiracismebeleid en het decreet op de leerlingenbegeleiding. We hebben aan de onderwijsinspectie de opdracht gegeven om de concrete toepassing van dit decreet op leerlingenbegeleiding, inclusief alle vormen van grensoverschrijdend gedrag, bij elke doorlichting te controleren. Dat is een nieuw gegeven, een nieuwe taak, die ze ook ter harte nemen.

Tot slot: de hoofddoek komt ook altijd naar boven. Dat is vanzelfsprekend in de verste verte absoluut geen oplossing voor het lerarentekort. Ik vind dat elke school het recht moet hebben om uitingen van een religieuze of politieke overtuiging, zowel bij leerlingen als leerkrachten, te bannen. Dat is toch de evidentie zelve? Ik zal altijd verdedigen dat ze dat recht hebben. Er zijn scholen die dat wel toelaten. Op voorhand weet dus elke leerling en elke leerkracht of het in de betrokken school al dan niet is toegelaten. Dat zit vervat in het schoolreglement en/of het arbeidsreglement. Men moet dus achteraf niet komen klagen, men weet het op voorhand. Er zijn verschillende scholen die het wel toelaten, en toch hebben we nog een lerarentekort. Dus: het ene met het andere associëren, houd mijns inziens helemaal geen steek.

Ik denk dat we met het decreet Leerlingenbegeleiding, dat heel breed gaat, een goed beleid hebben geïnstalleerd aangaande grensoverschrijdend gedrag, inclusie, racisme. Racisme is een straffe uiting van grensoverschrijdend gedrag. Racisme is trouwens een strafbaar begrip, het is opgenomen in het strafrecht. We gaan daar dus niet licht over. Aangezien het is opgenomen in het strafrecht, bepleit ik ook om het op geen enkele manier te relativiseren. We mogen er ook niet lichtzinnig mee omspringen en bepaalde uitingen snel gaan labelen, net omdat het gaat over een strafrechtelijk vergrijp.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb hier het memorandum van de Scholierenkoepel bij mij. Ze doen zes aanbevelingen. De eerste aanbeveling is: zet in op de middenveldorganisaties, ondersteun hun werking en breid ze verder uit. Uw antwoord is dat we dat niet moeten doen. Hoe minder subsidies ze krijgen, hoe beter. U laat ze failliet gaan en schuift de verantwoordelijkheid door naar de scholen.

Aanbeveling twee: het recht om aanwezig te zijn op de klassenraad. "Te gek om los te lopen", is uw antwoord. Aanbeveling drie: verplicht scholen om een verslag van die klassenraad aan scholieren te bezorgen. U zegt: "Nee, daar is geen animo voor." De lerarenteams diverser maken, is aanbeveling vier. Daar kunt u niets aan

doen, zegt u. U zegt dat de hoofddoek niet uw zaak is, dat het maar moet gebeuren, maar dat het beleid er niet veel aan kan doen.

Over aanbeveling vijf, het ontwikkelen van een bewustwordingscampagne over racisme in het onderwijs, hebt u niets gezegd. Ik had nochtans uw reactie gevraagd op de aanbevelingen. Ik neem aan dat u daar ook niet warm voor loopt. De zesde aanbeveling is: zet de onderwijsverstrekkers en hun scholen ertoe aan om in hun schoolreglementen duidelijke en strenge sancties te voorzien. Daar hebt u ook niets over gezegd.

Ik denk dat de Scholierenkoepel volgt ofwel de uitzending zal herbekijken, en dat duidelijk is wat uw antwoord is op hun memorandum. Het is spijtig dat zij zo weinig serieus worden genomen, minister.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Ik denk dat hier vandaag toch opnieuw gebleken is hoeveel werk er inderdaad ook nog is in de strijd tegen racisme op politiek niveau. Ik hoor hier mensen zeggen dat we racisme niet mogen relativiseren, om het natuurlijk 'vollenbak' wel te doen, want "mensen bedoelen het niet zo". Serieus, collega's, als mensen duidelijk aangeven dat ze gekwetst worden door bepaalde uitlatingen of woorden, waarom zouden we dan als samenleving toch bewust de keuze maken om dat te blijven doen? Als collaborateurs uit de Tweede Wereldoorlog als 'zwarten' worden weggezet, dan geven die ook aan dat ze dat niet aange-naam vinden. Moeten we dan toch gewoon volharden in de boosheid en dat blijven doen? Ik denk in ieder geval van niet.

Ten tweede vraag ik mij oprecht af hoeveel mensen met een hoofddoek veel van de mensen die daar uitspraken over doen, uiteindelijk kennen en met hoeveel ze al gesproken hebben. Als je spreekt met vrouwen die een hoofddoek dragen, dan geven zij heel duidelijk aan dat dat een deel is van wie zij zijn, dat dat niet gewoon maar een stuk stof is dat ze op hun hoofd hebben gezet. Ik denk dan: laat vrouwen nu toch gewoon zelf beslissen wat ze aantrekken, of dat nu veel of weinig kleren zijn. *(Opmerkingen van Kathleen Krekels)*

Voor mij is het enige wat telt, wat er in uw hoofd zit, niet wat er op uw hoofd staat. Voor de rest vind ik dat we vooral, zoals bij alle andere leerkrachten, moeten beoordelen hoe zij professioneel hun job invullen. We hebben die discussie eerder al gehad. Wij vinden dat dat geen probleem hoeft te zijn en dat dat wel een deel van het antwoord kan zijn op het lerarentekort.

Tot slot herhaal ik mijn oproep voor het vak burgerschap in ons hele onderwijs, om echt een plaats te creëren waar jongeren samen kunnen leren over hoe belangrijk het is om respect te hebben voor elkaar en samen te leven, wie je ook bent, wie je ouders ook zijn.

Of de vzw nu failliet is of niet, als je hem waardevol vindt, zorg je ervoor dat hij kan overleven. Ik kan alleen maar vaststellen dat u niet van plan bent dat te doen.

De voorzitter: De heer Vandewalle heeft het woord.

Onno Vandewalle (PVDA): Ik heb nog enkele bemerkingen. Mijnheer De Gucht, ik ben het niet eens met uw standpunt over het hoofddoekenverbod, maar ik snap uw argumenten wel. U hebt het zelf gezegd: u bent van de Franse school, van de Franse laïcité. Ik ben dat persoonlijk niet, maar ik vind het wel een terechte discussie. Ik vind het een valabele discussie en een groot verschil om die discussie te voeren op die manier, dan de totale karikatuur die er door sommige anderen van gemaakt wordt vandaag in de commissie. De karikatuur alsof het hetzelfde zou zijn als een tatoeage, hetzelfde als gewoon meer of minder kledij dragen. Alsof het zo

gemakkelijk is om gewoon die hoofddoek uit te doen. Alsof dat voor hen geen enkel probleem is. Zo is het niet in de realiteit. En dat weet iedereen die mensen kent die een hoofddoek dragen. Zij gaan tegenwoordig lesgeven in het buitenland, om toch maar les te kunnen geven, omdat dat voor hen zo belangrijk is. Het is de realiteit die we vandaag zien. En daarom zeg ik: waarom draaien we dat niet om? Waarom zorgen we er niet voor dat ze hier les kunnen geven? Zal dat het totale lerarentekort oplossen? Natuurlijk niet, minister, dat heeft niemand beweerd. Maar het zal helpen, en het zal veel meer helpen dan veel van de maatregelen die u tegenwoordig neemt. Want we zien dat het lerarentekort momenteel totaal niet opgelost wordt.

Ik heb nog een laatste bemerking over de manier waarop hier vandaag door sommigen – vooral door de N-VA-fractie – over racisme gesproken is. Sorry, dat is het relativeren van racisme, wat vandaag gebeurt. Het relativeren van racisme. Als we beginnen te spreken over het aanvoelen van jongeren, over de manier waarop zij het aanvoelen, in plaats van te spreken over de feiten die gebeuren, dan zijn we racisme aan het relativeren. De jongeren die met al die diepkwetsende, pijnlijke, vernederende verhalen komen, die ze hun hele leven met zich zullen meeslepen, hebben geen fout aanvoelen. Die maken racisme mee. Ik heb vandaag van de minister daarvoor geen enkele oplossing gehoord, geen enkele. Er zijn zes voorstellen van de Scholierenkoepel. Geen reactie daarop: dat gaat hij allemaal niet doen. Wat gaat de minister zelf doen? Niets. Hij gaat het vanuit de N-VA-fractie relativeren, het racisme op school, in plaats van er actie tegen te ondernemen. Ik kan dat niet begrijpen.

Minister, ik doe een duidelijke oproep: zit met de Scholierenkoepel samen en spreek over hun eisen. Als u niet akkoord gaat, kom dan met eigen voorstellen, maar doe iets aan het racisme, want meer dan de helft van de leerlingen met een niet-Europese achtergrond krijgt ermee te maken.

De voorzitter: Mevrouw Yalçin heeft het woord.

Hilâl Yalçin (cd&v): Minister, ik heb u al gezegd dat ik in nauw contact stond met een van de middenveldorganisaties, Scholen Zonder Racisme. Ik kreeg daarnet het bericht binnen, na uw tussenkomst, dat het faillissement er absoluut nog niet is en dat ze eind november een aanvraag hebben moeten doen omdat ze geen middelen meer hebben. Op dit moment is er een curator aangesteld, zeggen ze. Maar als er geen middelen komen van de overheid, zal inderdaad het faillissement volgen. Voor wat het waard is, neem ik dat nog even mee in het debat.

Collega's, ik heb daarnet gezegd dat racisme niet relatief is. Racisme is absoluut. Je kunt ook niet een beetje racistisch zijn. Dat bestaat niet. Los daarvan wil ik gewoon even terugkomen op het punt dat ik daarnet heb gemaakt. Je moet je, buiten die cijfers, gewoon even kunnen focussen op mensen, op jongeren die dat meemaken. Als je in je vroege leven dergelijke incidenten meemaakt, neem je dat mee. Dat zijn trauma's, hoe je het ook draait of keert, het ene wat groter dan het andere, het ene wat kleiner dan het andere, maar je neemt ze wel mee. Dat vormt ook wie je bent als persoon en op welke manier je later in de samenleving gaat staan.

Als wij vandaag samenlevingsproblematieken bespreken in de plenaire vergadering of hier in de commissie, hebben we het vaak over migrantengemeenschappen, over allochtone gemeenschappen van de tweede, derde of vierde generatie. Waarom nemen ze niet deel aan onze samenleving? Je moet niet te ver gaan zoeken. Het zijn die dingen die meespelen. Als je vanaf je kindertijd hoort dat je er niet bij hoort, dan zet je je ook aan de rand van de samenleving. En dan is het voor sommigen gemakkelijker om daar uit te raken, maar voor sommigen ook niet. Dus nogmaals, collega's: racisme is niet relatief. En daarmee wil ik stoppen.

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Laat mij toch toe om eventjes te reageren. Ik wil mij hier als N-VA'er niet in een hoekje laten zetten dat ik racisme zou relativiseren. Ik probeer dit gewoon in een context te plaatsen. Je kunt daarmee lachen, maar de ene context is nu eenmaal de andere niet. Ik ben het ook beu, als je in een partij als de N-VA zit, dat je sowieso versleten wordt voor racist. Ik ben dat niet, en ik hoef dat dus ook niet te pikken. Ik laat me hier niet in een hoek zetten.

Ten tweede, mevrouw Meuleman, vind ik dat u heel kort door de bocht reageert op de aanbevelingen van de Vlaamse Scholierenkoepel en de reactie van de minister daarop. Dat zijn inderdaad aanbevelingen. Die kunnen bekeken worden, maar om daar nu zo 'snerig' overheen te gaan, vind ik echt heel kort door de bocht. *(Opmerkingen van Elisabeth Meuleman)*

Ik vind dat ook geen goed idee, mevrouw Meuleman, dat in een klassenraad, waar leerlingen beoordeeld worden op hun prestaties en hun examens en of ze wel of niet geslaagd zijn en wel of niet door kunnen gaan en dergelijke meer, iemand van hun leeftijdsgenoten of misschien zelfs van hun klasgenoten aanwezig is om te horen of er misschien geen beslissing wordt genomen op basis van racistische gronden. Dat is toch niet oké? Dat kun je toch een beetje nuanceren? Dat kun je toch in vraag stellen? Moet er misschien met de Scholierenkoepel besproken worden hoe zij dat zien? *(Opmerkingen van Elisabeth Meuleman)*

Dat kan. Daar kan over gesproken worden, maar toch niet zo kort door de bocht dat allemaal in de vuilbak gooien. Ik vind dat een beetje een verkeerde reactie.

Collega Goeman, met alle respect, maar eigenlijk hebben wij van u geen lessen te leren. Ik heb erover nagedacht of ik er iets van zou zeggen, maar ik ga het toch doen. *(Opmerkingen van Hannelore Goeman)*

U voelt zich niet aangesproken, maar u zou zich wel aangesproken moeten voelen. Uw voorzitter heeft een tijdje geleden bepaalde uitspraken gedaan, en niemand van uw partij, ook u niet, heeft het over de lippen kunnen krijgen dat die uitspraken racistisch waren. Niemand heeft het over de lippen kunnen krijgen. Je mocht hem geen racist noemen, want een racist is inderdaad een juridisch gegeven, en dat is iets dat anderen zullen beoordelen. Maar dat die uitspraken racistisch waren, daar denk ik dat we het allemaal over eens waren. Als u dat toen niet over uw lippen kon krijgen omdat het iemand uit uw eigen gelederen was, dan hoeft u hier niet te komen zeggen dat ik het racisme zit te relativiseren. Wij hoeven van u geen lessen te krijgen.

Ik ben het ermee eens dat racisme bestreden moet worden, zonder excuus. En wie slachtoffer is van racisme, zeker op jonge leeftijd, of op latere leeftijd – het maakt eigenlijk niet uit –, moet ergens terechtkunnen in zijn nabije omgeving om daarover te praten, om die frustratie een kader te geven, om daar weerbaar tegen te worden, om daartegen te leren reageren, zeker en vast. Want het kan niet zijn dat iemand vanwege huidskleur, vanwege achtergrond, zo benaderd wordt dat hij kansen in onze maatschappij verliest. Daar ben ik het helemaal eens met collega Yalçın.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Hannelore Goeman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stopzetten van de activiteiten door schoolboekenleverancier Iddink – 616 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Elisabeth Meuleman aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het stopzetten van de activiteiten door boekenleverancier Iddink – 632 (2023-2024)

VRAAG OM UITLEG van Loes Vandromme aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over het wegvallen van een belangrijke boekenleverancier voor de scholen – 650 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): We konden lezen dat Iddink, de schoolboekenleverancier van Sanoma, zijn activiteiten in België stopzet. Dat heeft onmiskenbare gevolgen voor vele scholen die hun gecombineerde leer- en werkboeken – de veelbesproken invulboeken – via hen bestelden. Zij vallen nu zonder boekenleverancier, en moeten dus bekijken hoe alle leerlingen volgend schooljaar tijdig de nodige schoolboeken bezitten.

Iddink haalde in het verleden al een paar keer de media met zijn slecht werkende klantendienst, te late leveringen, foute facturen, onduidelijke website, het gebruik van zwarte lijsten, en gezinnen die zelfs een incassobureau over de vloer kregen toen de facturen niet tijdig betaald werden.

Onze fractie – en ikzelf in de eerste plaats – heeft zich altijd ongelooflijk kritisch getoond over deze praktijken. Het doet me er trouwens aan denken, collega's, dat dat voorstel van resolutie nog altijd hangende is, en dat ik dat dringend eens opnieuw moet agenderen. Het is in ieder geval duidelijk, specifiek in het geval van Iddink, dat de economische belangen van het bedrijf daar zwaarder doorwegen dan de educatieve belangen.

Het feit dat Iddink er nu mee ophoudt, is wat ons betreft ons mooie gelegenheid voor scholen om het beleid over invulboeken, en de manier waarop omgegaan wordt met onbetaalde schoolfacturen of boekenfacturen, weer onder de loep te nemen.

Ook voor het project van de Robinpas heeft dit rechtstreekse gevolgen. We weten dat samenwerken met een externe boekenleverancier die partner is van de Stichting Robin, alleen maar mogelijk is voor gezinnen en ouders die een Robinpas hebben aangevraagd. Zo kunnen ze een gespreide betaling krijgen van hun schoolboekenfacturen. Iddink was een van de leveranciers waar de Robinpas mee samenwerkte.

Ik heb in eerste instantie een aantal vragen bij wat er nu gebeurt.

Ten eerste: wat is uw reactie?

Ten tweede: ziet u dit ook als een kans voor scholen om hun beleid rond schoolboeken weer in handen te nemen, en dus niet noodzakelijk meer samen te werken met dit soort commerciële partners? Zo ja, zult u hiervoor initiatieven nemen?

Ten derde: wat is volgens u de impact van de stopzetting van Iddink voor de organisatie van de Stichting Robin?

– Jan Laeremans treedt als voorzitter op.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik heb een gelijkaardige vraag. Scholen ontvingen een brief van de boekenleverancier, waarin die schrijft dat ze hun activiteiten in Vlaanderen stopzetten vanaf het volgende schooljaar. Op de eigen website staat een kort persbericht waarin staat dat de samenwerkingsovereenkomst met Belgische scholen gestaakt wordt vanaf 1 juli 2024.

Iddink heeft in het Nederlandstalige onderwijs in België een zeer groot marktaandeel: zo leveren ze boeken aan ongeveer 130.000 leerlingen in het secundair onderwijs. Ze bieden zowel koop- als huurboeken aan. De afgelopen jaren kwamen er inderdaad heel wat klachten: te late leveringen, verkeerde facturen, moeilijke bereikbare klachtendienst, het inschakelen van incassobureaus bij onbetaalde facturen en het werken met zwarte lijsten.

Iddink is dus niet de meest betrouwbare partner gebleken voor ouders en scholen. Maar dat neemt niet weg dat heel veel scholen een beroep deden op Iddink voor schoolmateriaal. Als Iddink van de markt verdwijnt, zullen deze scholen zich op korte termijn moeten herorganiseren.

Ik heb daarbij ook de vraag naar het specifieke probleem van de Robinpas. Kinderen met een Robinpas hebben recht op een korting of gespreide betaling bij de aankoop van boeken via een externe boekenleverancier.

Vandaar de volgende vragen, minister.

Bent u op de hoogte van de situatie? Kunt u bevestigen dat Iddink zijn activiteiten in België volledig zal stopzetten? Is hierover overleg geweest met het bedrijf?

Welke impact heeft de stopzetting op scholen die gebruikmaken van de service van Iddink?

Veel scholen zullen zonder boekenleverancier vallen. Verwacht u dat deze scholen zich voor 1 september zullen kunnen herorganiseren? Valt het te verwachten dat meer leerlingen het schooljaar zonder materiaal zullen moeten starten?

Hoe zult u de scholen hierover informeren? Zult u hen ondersteunen om hun boekenverkoop op korte termijn te herorganiseren, zodat elke leerling op 1 september het nodige materiaal heeft, zonder dat de kosten voor ouders verder stijgen?

Zult u deze gelegenheid aangrijpen om verdere stappen te nemen richting een meer verantwoord systeem van boekenverkoop, bijvoorbeeld door het verbieden van incassobureaus en zwarte lijsten voor onbetaalde schoolfacturen?

Welke impact zal het verdwijnen van Iddink hebben op kinderen die vandaag via de Robinpas recht hebben op korting of gespreide betaling bij Iddink? Kunt u garanderen dat zij deze voordelen behouden?

Zult u ervoor zorgen dat alle leerlingen die onder de criteria van een Robinpas vallen kunnen genieten van deze gespreide betaling of korting, en niet enkel leerlingen die toevallig in een school zitten die werkt via een welbepaalde leverancier?

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, ik heb een soortgelijke vraag over Iddink, dat aan bijna 120.000 leerlingen digitaal lesmateriaal en boeken levert. De helft van die boeken wordt ook verhuurd en is dus eigenlijk eigendom van die leverancier, de andere helft wordt jaarlijks verkocht. Recent bereikte ons inderdaad het nieuws dat Iddink letterlijk de boeken neerlegt en met de werkzaamheden stopt.

In het verleden werd ook al een paar keer aangekaart dat niet alle online boekenplatformen even vlot werken. Er was recent ook een onderzoek waarbij er nogal wat kritiek van ouders kwam: bestellingen die niet doorkwamen, betalingen die niet geregistreerd werden, plotse annuleringen, hoge verzendkosten enzovoort.

Ook het Netwerk tegen Armoede bevestigt dat men al heel wat signalen met betrekking tot Iddink ontving. Zo waren er opmerkingen over de onduidelijke website, waardoor gezinnen zaken aankopen die vanuit de school niet gevraagd worden en andere over de klantendienst die moeilijk bereikbaar is. Verder kwamen gezinnen op een zwarte lijst terecht of werden er zelfs incassobureaus aangesteld. Gezien het grote marktaandeel dat Iddink heeft op de Vlaamse markt, zullen heel wat scholen dus zonder boekenleverancier vallen.

Daarnaast is er, zoals al gemeld, wellicht ook de impact op de organisatie Stichting Robin. Het is namelijk enkel mogelijk om een Robinpas aan te vragen bij scholen die samenwerken met een externe boekenleverancier.

Vandaar de volgende vragen, minister.

Hebt u al signalen gekregen van het onderwijsveld over het wegvallen van deze grote speler? Wellicht zal het wegvallen toch een grote impact hebben op de scholen. Kreeg u al vraag naar ondersteuning of naar hoe we ervoor kunnen zorgen dat scholen toch niet zonder boeken vallen?

Hoever staat u met de boekengarantie die in het kader van de Kwaliteitsalliantie zou worden uitgewerkt? Zijn daar nog verdere stappen in gezet en zitten onder tussen de boekenleveranciers daar ook mee aan tafel? Dat is een vraag die ik al een aantal keren heb gesteld.

En dan de laatste vraag: hoe zult u garanderen dat alle kinderen hun boeken zullen hebben op 1 september 2024, ook de kinderen die normaal via Stichting Robin werken?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb inderdaad akte genomen van het feit dat Iddink op het einde van dit schooljaar zijn economische activiteiten stopzet, alleszins in Vlaanderen: men gaat zich nog enkel richten op de Nederlandse markt. Ook de scholen die klant zijn bij de boekenleverancier, zijn vanzelfsprekend op de hoogte gesteld, net zoals vzw Krijt en Stichting Robin.

U weet dat vrijheid van onderwijs ook vrijheid inzake de keuze van leermiddelen wil zeggen, net zoals de keuze van distributeurs, leveranciers. Dat is allemaal de keuze van de school, van elke school in kwestie. Het feit dat Iddink de boeken neerlegt, is een opportuniteit voor scholen om het heft in eigen handen te nemen, dan wel om onderhandelingen te starten met andere commerciële partners, waarbij men zich gegarandeerd moet weten van het gegeven dat elke leerling op 1 september de nodige leermiddelen ter zijner of tot haar beschikking moet hebben. Ook de Kwaliteitsalliantie, die ik heb opgericht, blijft dat 1 septemberprincipe huldigen en voert daarover ook gesprekken, ook met de leveranciers of distributeurs van de leermiddelen in kwestie.

Verder is het natuurlijk ook een kans om zo veel mogelijk invulboeken af te zweren. Ook dat is natuurlijk hun keuze. We hebben het er gisteren even over gehad, maar

mij lijkt het nogal voor de hand liggend dat wanneer je werkt met invulboeken in plaats van met handboeken, leerlingen veel meer boeken moeten aankopen, wat uiteraard organisatorische en logistieke uitdagingen met zich meebrengt. Maar invulboeken vormen vanzelfsprekend een rem op de creativiteit van zowel de leerling als de leerkracht, dus het is misschien wel een goed momentum om daar naar minder invulboeken te gaan. Ook in de schoot van de Kwaliteitsalliantie worden er daar momenteel afspraken gemaakt, ook om daar toch zeer kritisch mee om te gaan, opnieuw binnen de perken van de onderwijsvrijheid, maar ik vind dat we daar toch sterkere engagementen mogen aangaan.

Wat heel specifiek vzw Krijt en dan Stichting Robin betreft, heeft vzw Krijt al laten weten een plan van aanpak uit te werken voor scholen die met Iddink samenwerkten. Wat Stichting Robin betreft: die organisatie werkt ook nog wel samen met andere distributeurs van schoolmaterialen. De stichting zal de scholen daar ook op wijzen en men geeft ook aan open te staan voor nieuwe spelers die willen toetreden als partner, en dit net met het oog op het verhogen van de activiteiten in de scholen waarmee ze samenwerken. Ik wil er dan toch ook op wijzen dat Stichting Robin er moet zijn voor alle leerlingen, en niet enkel voor leerlingen die toevallig op een school zitten die samenwerkt met een bepaalde distributeur – maar dat lijkt me nogal evident.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, we weten dat er steeds meer leerlingen gewoon zonder boeken op school zitten omdat hun ouders de factuur niet kunnen betalen. Bon, dan is opnieuw de vraag: hoe kun je goed leren als je zelfs geen boeken hebt? Dat heeft onder andere inderdaad ook te maken met het feit dat bedrijven zoals Iddink in het verleden de keuze gemaakt hebben om te werken met die zwarte lijsten, waarbij de ouders die de facturen niet betaalden, geen boeken kregen voor hun kinderen. Of er werden zelfs incassobureaus op ouders afgestuurd, waarbij je vooral de schuldindustrie opnieuw aan het spijsen bent.

Ja, de realiteit, als je een beetje uitzoomt, is gewoon dat er vandaag op de boekenmarkt commerciële spelers actief zijn die geld willen verdienen aan het verdelen van schoolboeken. Wat ons betreft, is dat een gevaarlijk model, een gevaarlijke praktijk, waar we eigenlijk paal en perk aan moeten stellen. We moeten niet vertrekken vanuit een winstlogica, we moeten vertrekken van een ambitie vanuit de overheid dat elk kind toch minstens met boeken op school moet zitten. Dat betekent dus voor ons dat je inderdaad moet nadenken hoe je ten minste commerciële spelers een aantal spelregels kunt opleggen zoals het verbod om te werken met incassobureaus of met zwarte lijsten. We moeten deze opportuniteit nu aangrijpen om ervoor te zorgen dat scholen opnieuw veel meer zelf het heft in handen nemen, om rechtstreeks samen te werken met uitgeverijen en zelf de boekenverdeling te doen en niet meer een beroep te doen op commerciële boekleveranciers zoals Iddink.

Ik wil nooit reclame maken voor een bepaalde partner, maar ik ben op bezoek geweest bij Lichtvis. Dat vind ik een interessant model. Zij bieden een platform, maar scholen hebben op die manier zelf wel nog altijd in handen hoe die boekverdeling gebeurt. Dat betekent ook dat ze veel meer kunnen inzetten op de tweedehandsmarkten, het doorverkopen van boeken, dat ze zelf de keuze kunnen maken om met handboeken te werken, veel meer dan met invulboeken. Hoe je het draait of keert, een invulboek kan maar één keer gebruikt worden. Nog los van de kwaliteit, als het ingevuld is, kan het geen tweede keer worden gebruikt. Dat heeft ook allemaal zijn kostprijs.

Minister, ik verwacht van u een duidelijker signaal dat we in die richting moeten gaan in de plaats van weer meer van hetzelfde, want dan gaat er ongetwijfeld opnieuw een commerciële speler gewoon springen in het gat dat er nu gevallen is door Iddink.

Wat de Robinpas betreft, kan ik maar herhalen wat we in het verleden al gezegd hebben: wij verwachten meer als het gaat over de boekengarantie voor elk kind dan een Robinpas. Daar maken nog altijd heel weinig kinderen gebruik van. Ik ga de cijfers nog eens opvragen, maar dat is eigenlijk vooral een doekje voor het bloeden. Dat heeft voor ons veel te weinig impact, ook al zou er nu met andere boekleveranciers worden samengewerkt.

Collega's, laat ons toch nadenken over echte oplossingen, om ervoor te zorgen dat elk kind tenminste boeken heeft. Voor ons is het uitgangspunt dat alle leermaterialen, alle leermiddelen die je nodig hebt om je diploma te halen, om naar school te gaan, door de school zouden moeten worden geboden. Ik kan maar opnieuw verwijzen naar mijn voorstel van resolutie dat ik hier binnenkort ter stemming zal leggen. De echte oplossing is de maximumfactuur. Er zijn veel van die stokpaardjes waar ik op blijf terugkomen. Ik zal dat onvermoeibaar doen tot het einde van de legislatuur, in de hoop dat u alsnog tot inzicht komt.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister, ik ben toch ook van mening dat dit een momentum is om een aantal hervormingen te gaan doorvoeren. Het is cruciaal dat elk kind zijn boeken heeft op 1 september. We hebben het hier al veel gehad over die zwarte lijsten, die incassobureaus, enzovoort. We hebben het al veel gehad over een kostenbeheersingsbeleid en wat de overheid kan doen om onderwijs weer betaalbaar te maken, zeker voor mensen die het moeilijk hebben.

Minister, ik was gisteren echt aan het hopen dat u ook aan het kijken was naar de Panoreportage over armoede en wat dat doet met gezinnen en mensen en hoe belangrijk het is om kinderen toch op z'n minst proberen uit armoede te halen en daar alles voor te doen, ook als overheid, om op die manier die vicieuze cirkel te gaan doorbreken. Want anders zie je gewoon, tien jaar na de eerste opnames, dat de geschiedenis zich voor zoveel mensen weer herhaalt als we daar niet bij helpen.

Op lange termijn sparen we daar als maatschappij ook echt door als we zoveel mogelijk mensen uit de armoede kunnen halen. Dan is er de discussie van gisteren, maar ook de discussie rond schoolmateriaal. Ook hier hebt u altijd zeer vrijblijvend gezegd dat er de vrijheid van onderwijs is, dat we wel kunnen sensibiliseren, maar dat het aan de scholen is, en dat we de Robinpas toch hebben, die die betaalbaarheid dan maar moet oplossen. Het kostenbeheersingsbeleid van de overheid bestaat eigenlijk vooral daaruit. Dat is inderdaad een beetje uw los-het-opbeleid en het doorschuiven van de verantwoordelijkheid naar de scholen.

Minister, we verwachten toch echt meer, zeker als het gaat over de kostenbeheersing en de beschikbaarheid van de materialen en de boeken voor alle kinderen. Gaat u dit momentum aangrijpen om meer te doen en ervoor te zorgen dat scholen ondersteund worden om ervoor te zorgen dat alle kinderen op 1 september hun boeken hebben, los van het feit dat Iddink er niet meer is? Ze zullen voor de meeste kinderen wel een oplossing vinden, maar de kinderen die het het meeste nodig hebben, mogen zeker niet uit de boot vallen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, bedankt voor uw antwoorden. U weet dat ik al langer pleit voor een boekengarantie. We hebben het gisteren bijna vijf uur lang over de kwaliteit van ons onderwijs gehad. Het start natuurlijk met goede leerkrachten, maar ook met het beschikbaar stellen van goed lesmateriaal voor elk kind, ongeacht waar zijn wieg staat en ongeacht de portemonnee van de ouders. Het is goed dat Stichting Robin aan het schakelen is. U verwijst naar de vrijheid van onderwijs, maar dat kan ons als politiek Brussel niet ontslaan van het nemen van initiatieven daarin. Als politieke verantwoordelijken moeten we een klimaat

creëren waarin er goede omstandigheden zijn om goed onderwijs te leveren. Als er weinig boekenleveranciers zijn en er weinig mogelijkheden zijn voor scholen om ervoor te zorgen dat die boeken er zijn, dan moeten we daar als politiek orgaan iets aan doen. Gewoon onze ogen sluiten en zeggen dat ze het maar moeten oplossen, is niet de goede manier. Als het gaat om elektriciteit en gas is er ook een minimumlevering voor gezinnen die het financieel moeilijk hebben. Ik denk dat we naar eenzelfde soort methodiek moeten gaan als het gaat over boeken.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Scholen zijn vrij van keuze met betrekking tot leermiddelen, uitgeverijen en leveranciers. Desondanks heb ik initiatief genomen inzake de Kwaliteitsalliantie. Ik denk dat geen enkele voorganger, van gelijk welke politieke strekking, dat al heeft gedaan. Dat is in deze regering en op eigen initiatief gebeurd. We proberen daar zo ver mogelijk in te gaan en eenieder te bewegen tot engagement. Er is al een eerste engagement aangegaan en daar wil ik verder op gaan. Ik zie binnenkort de voorzitter van de Kwaliteitsalliantie om te bekijken hoever we gevorderd zijn en of ik daar zelf al dan niet moet tussenkomen, want dat zijn moeilijke besprekingen. Natuurlijk zijn er ook de gesprekken met commerciële partners. U kunt wel zeggen dat onbetaalde facturen moeten kunnen, maar dan gaan we geen commerciële partners meer kunnen vinden. Daarover moet je dus ernstig oordelen. De distributeur in kwestie heeft ongeveer 30 procent van de markt in handen, dus het is niet dat die een monopolie heeft. Het kan wel een momentum zijn voor verschillende scholen om een keuze te maken en, desgevallend, het heft in eigen handen te nemen.

Mogen we ook eens benadrukken dat we een goed armoedebelief voeren, dat vruchten afwerpt? Mevrouw Goeman, ik weet dat in andere deelstaten van dit land, in Brussel en Wallonië, waar u de plak zwaait, de armoedeproblematiek een veelvoud is van hier in Vlaanderen. Dat wil niet zeggen dat we op onze lauweren rusten, maar wel dat de recepten van groenlinks in de praktijk toch niet de juiste blijken te zijn.

Verder blijven we werken vanuit een zeer grote sociale bewogenheid en betrokkenheid. We proberen vooral ook efficiënt te werken, en we gaan dat blijven doen via de Kwaliteitsalliantie. Geloof me vrij dat ik daar maximaal op probeer te wegen, maar er moeten natuurlijk altijd verhoudingen in acht worden genomen. Je moet er ook rekening mee houden dat je werkt met commerciële partners en dat scholen ook nog eens een vrije keuze hebben, dus het is makkelijker gezegd dan gedaan. Ik denk dus dat we daar nog vooruitgang in kunnen boeken.

De voorzitter: Mevrouw Goeman heeft het woord.

Hannelore Goeman (Vooruit): Minister, mijn collega Bruno Tobback zei ooit: "Aan praatjes groeien geen blaadjes." Dat geldt in dezen ook voor de blaadjes in schoolboeken. Wat zijn kinderen nu met al uw vage woorden hier, als ze op het einde van de rit niet met een boek op school zitten? Ik word daar echt een beetje opstandig van. Dat kan toch niet? Heel uw discours over de kwaliteit van onderwijs is voor mij een lachertje aan het worden. U moet ervoor zorgen dat kinderen leer-materiaal hebben. En dat hebben ze vandaag niet. U schuift de verantwoordelijkheid, zoals altijd, van u af: "Ik kan niets doen. Het is de markt. De markt zal het wel oplossen." Wel, de markt lost het niet op.

Ik begrijp dat niet van een partij als de N-VA, die altijd spreekt over het primaat van de politiek. "Wij gaan wel beslissen hoe de zaakjes geregeld worden." Ik begrijp niet dat u hier gewoon zegt: "Neen, sorry, dat is gewoon zo." U kunt een kader scheppen. Dat kader is er vandaag niet. U laat de commerciële partners gewoon maar doen. U hoopt dat de scholen tot inzicht komen, maar u weigert daar als minister zelf de lead in te nemen.

De realiteit is wat ze is. Er zitten vandaag kinderen zonder schoolboeken op school. Toenmalig minister Homans had gezegd dat ze de kinderarmoede in Vlaanderen ging halveren. Bon, ze wordt alleen maar groter. Het probleem wordt alleen maar groter. En u doet niets. *(Opmerkingen)*

Dat is wel waar. De kinderarmoede is op twintig jaar tijd verdubbeld in Vlaanderen, collega's. Dat stond deze week nog eens in de krant. U mag het ook daar weer proberen weg te relativiseren. Mensen die het meemaken, relativiseren het niet weg. Die weten wat het is. De oplossingen zijn er. U wilt er gewoon geen werk van maken, waarvan akte. Het is gewoon geen prioriteit voor de N-VA.

De voorzitter: Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Ik kan alleen maar onderschrijven wat mevrouw Goeman zegt, minister. Uw eigen coalitiepartner, cd&v, is met een voorstel gekomen. Zij vragen al heel lang om voor die boekengarantie te zorgen. U kunt cd&v er niet van beschuldigen dat ze de vrijheid van onderwijs niet hoog in het vaandel dragen en dat ze enorm zouden gaan interveniëren en gaan afnemen wat scholen moeten doen, integendeel. Als zij zeggen dat het aanvaardbaar is en dat de scholen niet op hun tenen getrapt zullen zijn omdat u te hard intervenieert in de vrijheid van onderwijs, en dat het voor hen kan en mag, dan denk ik, minister, dat het misschien de moeite is om dat eens te gaan exploreren en te bekijken. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

In alle ernst, minister. We hebben het hier al zoveel over gehad. We hebben ook al zo vaak gezegd dat de Robinpas goed is maar veel te weinig mensen bereikt. U hebt hier een momentum om dat nu vast te pakken. Er is nog een jaar. In september 2024 moet er een oplossing zijn. Zeg niet gewoon: "Ik sta erbij en ik kijk ernaar. Ze zullen wel een andere leverancier vinden. Het probleem zal zichzelf wel oplossen." Neen, grijp het momentum om iets te doen en ervoor te zorgen dat elk kind zijn boeken heeft en dat we niet meer moeten werken met die vreselijke incassobureaus, zwarte lijsten en alles wat daarbij komt kijken, zodat we daarvan af zijn, en dat we blij zijn, maar dat we het nu als overheid een stuk meer zelf in handen nemen.

De voorzitter: Mevrouw Vandromme heeft het woord.

Loes Vandromme (cd&v): Minister, ik vraag een boekengarantie, zodat elk kind op 1 september de boeken en het materiaal heeft waarmee hij of zij de les kan volgen, waarmee hij of zij het beste van zichzelf kan geven, waarmee leerkrachten de lat hoog kunnen leggen, zodat we de kwaliteit van onderwijs, die we allen zo hoog in het vaandel dragen, kunnen nastreven. Ik stel vast dat de vrijheid van onderwijs soms al eens wordt gebruikt om zaken tegen te houden, om zaken niet te doen, terwijl we, wat mij betreft, in dezen de politieke verantwoordelijkheid hebben om de omstandigheden te creëren zodat elk kind een boek heeft.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over een hervorming van de bijzondere statuten voor studenten in het hoger onderwijs
– 473 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Tijd voor een rijtje vragen over het hoger onderwijs. De eerste vraag gaat inderdaad over de bijzondere statuten, naar aanleiding van een

oproep van een aantal studenten met kanker die begin november aan de alarmbel trokken en vertelden dat hogescholen en universiteiten heel divers omgaan met dat statuut. Zij waren niet alleen: het was een oproep die ook gehoor vond bij Kom op tegen Kanker.

De kritiek van individuele studenten is altijd zeer moeilijk te objectiveren, maar in het algemeen geven ze aan dat er een grote zoektocht is naar ondersteuning, dat er een enorm bureaucratisch kluwen is en dat er lange wachttijden zijn. Ze stellen ook een verschillende aanpak tussen docenten vast. Kom op tegen Kanker wijst na de bevraging ook op het pijnpunt dat veel studenten zelf hun faciliteiten moeten bepleiten bij de docent, wat natuurlijk niet zo evident is. Dat is een zeer kwetsbare situatie, omdat de docenten uiteraard ook examinator zijn.

In het basis- en het secundair onderwijs is er al een lange weg afgelegd als het gaat over een inclusievere werking, maar we zien dat het in het hoger onderwijs misschien nog wel een stuk diverser is.

Het Steunpunt Inclusief Hoger Onderwijs (SIHO) staat de Vlaamse hogescholen en universiteiten bij in het verbeteren van de participatie van studenten met een functiebeperking. We hebben ook al een aantal dingen gedaan hier in het parlement. Ook de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) heeft al aangegeven in een advies dat er nood is aan een eerder uniform systeem voor de aanvraag van zorgbehoeften. Daarbij werd ook voorgesteld om naar een uniformisering van de bijzondere statuten te gaan. Ook ik heb hier in het parlement al voor gepleit.

Vandaag worden de bijzondere faciliteiten afgesproken tussen de student, de opleiding en het instellingsinterne aanspreekpunt. Daarbij wordt onder meer gekeken naar de praktische haalbaarheid van de faciliteiten, naar de kansen van de student om doelen van het vak te bereiken en naar de verdedigbaarheid tegenover de andere studenten. Als we in Vlaanderen een warme samenleving willen, dan moeten we ook kansen geven aan al wie het moeilijk heeft, en hun de kans geven hun aanwezige talent aan te boren.

Vandaar dat ik volgende vragen heb, minister.

Hebt u weet van de moeilijkheden op het terrein betreffende de bijzondere statuten in het hoger onderwijs? Zo ja, wat zijn de voornaamste pijnpunten?

Ging u hierover al in overleg met Kom op tegen Kanker, het SIHO, de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) en andere actoren? Zo ja, wat zijn de belangrijkste punten uit dit overleg? Zo nee, plant u overleg over dit thema?

Acht u nog ingrepen mogelijk die de onderwijskansen kunnen vergroten voor studenten met bijzondere statuten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb inderdaad aan het SIHO gevraagd om daar naar meer uniformiteit te gaan. Ze hebben die opdracht ook effectief opgenomen. Men heeft een ondersteuningsmodel en richtlijnen opgesteld, die trouwens ook al bekeken zijn met de instellingen zelf. Die hebben daar positief op gereageerd, dus dat zit hopelijk goed.

Er is een informatiefiche voor studenten opgemaakt over chronische ziekte, die 'facts and figures', aandachtspunten, tips en linken naar meer achtergrondinformatie bevat. Het SIHO heeft ook een informatiebrochure opgemaakt waarin studiekeuzers worden geïnformeerd over studeren in het hoger onderwijs met een functiebeperking. In die brochure wordt duidelijk gemaakt dat dit natuurlijk zeker kan en worden praktische tips meegegeven.

Ik vernam wel van studenten en leerlingen dat de informatie hen vooralsnog niet altijd bereikt. We gaan met het SIHO bekijken of we de brochure kunnen laten uitdelen op de studie-informatiedagen (SID-ins). Dat is misschien een goed momentum om gebruik van te maken. Het SIHO heeft daarnaast ook net zijn website vernieuwd om het bereik wat te vergroten.

Ik heb natuurlijk ook akte genomen van de problematiek zoals geschetst door Kom op tegen Kanker, wat betreft studenten die langdurig ziek zijn. Het thema en de organisatie liggen me trouwens nauw aan het hart. Het kan niet de bedoeling zijn dat, wanneer je als student geconfronteerd wordt met kanker, je studies mee het slachtoffer zijn. Studenten die verder willen studeren, moeten daarin gefaciliteerd worden opdat ze hun normale leven kunnen verderzetten. Alleen al vanwege het sociale leven van de betrokken student en het mentale welzijn is dat cruciaal.

Mijn kabinet heeft op 27 november vertegenwoordigers van Kom op tegen Kanker ontvangen, samen met het SIHO. We hebben dus direct van de gelegenheid gebruikgemaakt om hen samen te zetten. Dat was een constructief gesprek. Er werden een aantal concrete cases aangehaald waarin de hulpverlening aan studenten met een chronische ziekte fout liep. We hebben dat ook besproken. Er was ook een beetje een misverstand. Daarmee bedoel ik dat uit het overleg bleek dat ze al een hele tijd geleden aan hun advies waren begonnen en dat daarom vanzelfsprekend een aantal nieuwe beleidsmaatregelen nog niet konden worden opgenomen en verwerkt in dat advies. Dat heeft elkaar dus wat gekruist. Maar het is zinvol dat die samenkomst heeft plaatsgevonden. Daaruit bleek ook dat zeker studenten die getroffen zijn door kanker, ook echt wel goed worden geholpen.

Voor alle duidelijkheid: er zijn ook echt wel heel veel voorbeelden van echt goede praktijken. Ik wil ook een pluim geven aan het SIHO, aan de studentenvoorzieningen, aan de monitoraten, aan de vele docenten en proffen voor de kansen die ze geven aan de studenten en de inspanningen die ze heel specifiek doen, voor de flexibiliteit die aan de dag wordt gelegd zonder dat op onderwijskwaliteit wordt ingeboet. Ik begrijp zeker dat dat nog beter kan. Ik begrijp ook dat de studenten die nog moeite ondervinden om hun weg in het hoger onderwijs te vinden, daar geen boodschap aan hebben, maar ik denk toch dat onze mensen het niet slecht doen. Meer uniformiteit is echter heel zinvol, denk ik, en er zijn nog verbeteringen mogelijk.

Concreet gaan we met het SIHO de volgende verbeterpunten doorvoeren.

Ten eerste, het SIHO is lid van de werkgroep voor adolescenten en jongvolwassenen van Kom op Tegen kanker. Daar bespreken ze relevante onderwerpen en volgen ze het beleid verder op.

Ten tweede, om in de toekomst ook te kunnen leren van klachten van studenten, heeft het Vlaams Mensenrechteninstituut (VMRI) recent ingestemd om lid te worden van de stuurgroep van het SIHO, waardoor er een directe lijn is en men ook direct kan leren van het VMRI. Omgekeerd kan het VMRI dan ook opvolgen hoe de instellingen aan de slag gaan met zijn aanbevelingen.

Ten derde, Kom op tegen Kanker en het SIHO gaan samenwerken om krachtverhalen op te nemen van studenten die getroffen zijn door kanker. Die verhalen kunnen ook via de podcast en via MoodSpace worden gedeeld met studenten en leerlingen.

Ten vierde, twee weken geleden nog hield het SIHO focusgesprekken bij studenten onder de beleidslijn 'samen taboe doorbreken'. Met die focusgroepen wil het een beetje meer inzicht krijgen in drempels die studenten vandaag alsnog ervaren. Met die resultaten kan men dan ook aan de slag.

Ten vijfde, specifiek rond stages zal het SIHO inzetten op verdere vormingen rond de leidraad stage die als een goede praktijk wordt aangereikt voor stagebeleiders.

Ten zesde is, zoals ik al zei, een goed beleidskader ontwikkelen niet voldoende. We moeten er ook voor zorgen dat studenten goed geïnformeerd zijn. We bekijken dus hoe we hen nog beter kunnen bereiken. Studenten gaven bijvoorbeeld aan dat het voor hen niet altijd duidelijk is wie welke rol opneemt in het hoger onderwijs: wanneer ga je naar een ombudsdienst of -persoon, wanneer ga je naar het monitortaat, wanneer ga je naar een vertrouwenspersoon enzovoort? We hebben de wetgeving ter zake verduidelijkt, maar het is nu ook wel belangrijk om eenieder, zowel de instellingen zelf als de studenten, afdoende te informeren.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, dank u wel. Ik ben uiteraard blij met uw antwoord. Het is zeer goed dat u in overleg gaat. Ik ben vooral ook blij dat u ingaat op de vraag naar uniformisering. Ik denk dat 'keep it simple' in dezen het basiscredo is. Mijn bijkomende vraag is: hoever gaat u in die uniformisering? Ik verklaar me nader. We hebben natuurlijk een aantal statuten die tijdelijk zijn. Je kunt een werkstatuut van een jaar hebben als werkstudent. Maar je hebt natuurlijk ook statuten die permanent of langdurig zijn. Dan heb ik het over chronisch zieken, maar natuurlijk ook over mensen met een handicap. In het ideale scenario zou je in Vlaanderen een aantal vaste statuten hebben die voor heel Vlaanderen gelijk zijn. Zo zou er een bijzonder statuut voor mensen met een beperking zijn, of hoe men dat ook noemt. Mensen met een beperking zouden een attest kunnen vragen en dat statuut kunnen meenemen van de ene naar de andere instelling, en het liefst ook van het secundair naar het hoger onderwijs. Wat zien we vandaag immers? Wie aan de universiteit start, moet dat statuut aanvragen en bewijzen dat hij een beperking heeft. Het jaar daarop moet hij dat dan nog eens aanvragen bij dezelfde universiteit, zeker als hij in een andere faculteit zit. Als hij naar een hogeschool gaat in een ander jaar, moet hij het zeker nog eens aanvragen. Ik denk dat we naar zo'n systeem met een aantal basisstatuten moeten gaan. Ik denk ook dat de Vlor dat op die manier suggereert. Dat kan voor mij zelfs ook voor de tijdelijke statuten. Het topsportstatuut zou je kunnen aanvragen volgens de criteria die Vlaanderen heeft, en dan is het aan de instelling om daar faciliteiten aan te koppelen. Op die manier zou men veel gemakkelijker met één statuut doorheen alle onderwijsniveaus en onderwijsmomenten kunnen gaan. Ik denk dat dat de bureaucratisering wel zou kunnen tegengaan.

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Ik zou graag willen aansluiten, omdat het een thema is dat me ook na aan het hart ligt. Deze ochtend hebben we een lange hoorzitting gehad over hoe zieke kinderen via aanpassingen toch kunnen blijven leren. Ik denk dat dat zeer belangrijk is.

Ik heb de documenten, ook van Kom op tegen Kanker, eens doorgenomen, en ze doen heel wat aanbevelingen. Ik ga u niet vragen, minister, welke aanbevelingen u gaat meenemen en welke niet, want u hebt er al voor een deel op geantwoord. Het allerbelangrijkste lijkt mij wel dat studenten op een hogeschool of een universiteit een soort pleitbezorger moeten kunnen hebben – dat kan bijvoorbeeld iemand zijn van de ombudsdienst – waardoor ze niet zelf moeten leuren bij iedere prof om dit of dat te mogen.

Sommige proffen gaan soms naar eigen inzichten om met bepaalde faciliteiten. Dat zou niet mogen gebeuren. Ik weet dat de meeste proffen zich heel nauwgezet houden aan de faciliteiten, maar zeker niet allemaal. Ik denk dat we op dat vlak geen toegevingen mogen doen. Er moet een pleitbezorger zijn zodat, als er een probleem is tussen een zieke student en een professor, de pleitbezorger – de ombudsman of bemiddelaar of noem het hoe je wilt – kan onderhandelen en de prof op dit of dat kan wijzen. Zoals al aangegeven: een zieke student bevindt zich in

een zeer kwetsbare situatie, je mag het hem of haar niet aandoen om ook nog eens te lobbyen of te onderhandelen met een prof.

Ik lees ook dat men vaak een bureaucratische strijd moet voeren, bijvoorbeeld over documenten in een groter lettertype, dat soort zaken. Daar denk je dat het vrij simpel is om iets te realiseren, maar als je daar moet voor vechten, is dat bijzonder jammer.

Hopelijk zijn de meeste proffen op een goede manier aan de slag, ik ben daarvan overtuigd, maar we mogen geen enkele student aan zijn of haar lot overlaten. Ik las het verhaal van iemand die zei dat hij meer energie moet steken in het aanvragen van faciliteiten en voor het opkomen van zijn rechten, dan in het studeren. Dat is toch bijzonder jammer.

Ik denk dat men in het kader van de Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) en de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) hierover van gedachten kan wisselen. Ik weet niet hoe u daartegenover staat, want de regelgeving moet kloppen, maar er moet op het terrein zelf toch een houding zijn dat men iemand helpt die het moeilijk heeft? Iemand met kanker of een andere zware ziekte, heeft het per definitie moeilijk.

Een tweede vraag gaat over de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen, minister. We hebben daar hervormingen doorgevoerd, zij hebben nu een apart statuut. Weet u of ze met bepaalde protocollen werken? Ik heb verhalen gehoord, u allicht ook, van mensen met kanker die een aanvraag deden voor bepaalde faciliteiten, bijvoorbeeld om studiepunten mee te nemen, maar dat werd dan geweigerd. Dat leek me heel onrechtvaardig. Mijn vraag is of zij volledig onafhankelijk werken, dan wel binnen een protocol of kader waarbinnen ze zich moeten houden.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil eerst zeggen dat elke instelling natuurlijk een zorgcoördinator heeft die ter zake een functie vervult.

Het afgelopen jaar, tijdens de zomer denk ik, is er een nieuwe registratieprocedure afgesproken op basis van het overleg tussen de hogeronderwijsinstellingen en de studenten. Er zijn een aantal aanpassingen gebeurd, de verslagen van het CLB worden bijvoorbeeld nu als geldige verslagen erkend. Dat was een expliciete vraag uit het advies van de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) naar aanleiding van de eerste editie van de 'bevraging mentaal welzijn', herinner u enkele jaren geleden. De aanvragen verlopen nu vlotter, er is minder heen-en-weergemail voor documenten, ik denk zowel voor studenten als professionals. Ook als een huisarts een diagnose herbevestigt, dan verkiezen instellingen dat de huisarts die Vlorbundel invult, in plaats van te werken met een eigen attest van de huisarts. Dit past ook in het kader van het meegeven van de ondersteuningsbehoefte.

Er zijn een heleboel aanpassingen gedaan, waar VVS best tevreden mee was. We hebben naast het aanpassen van de registratieprocedure nog aanpassingen beslist, bijvoorbeeld het toevoegen van de verslagen die worden opgemaakt, zowel door het CLB als geldige verslagen van instanties die de overheid bevoegd heeft verklaard. Het is een hele opsomming van administratieve ingrepen of afspraken die men gemaakt heeft. Ik denk dus dat we vooruitgang boeken.

Los van de kortere lijnen die we hebben bewerkstelligd tussen synchroon internetonderwijs (SIO) en Kom op tegen Kanker, denk ik dat we zeker nog vooruitgang kunnen boeken, bijvoorbeeld rond het meeneembaar statuut. Ik heb al het voorbeeld gegeven van de de-facto afspraken die gemaakt zijn. Ik weet niet of men bereid is dat volledig als een meeneembaar statuut te gaan hanteren, ik weet niet in welke mate dat enige flexibiliteit zou beperken, maar ik veronderstel dat het ook wel op tafel ligt.

Tot slot wil ik meegeven dat Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbepalingen wordt geprofessionaliseerd. Zij werken, voor alle duidelijkheid, in volle onafhankelijkheid.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Dank u wel, minister. Studenten met kanker verdienen uiteraard meer dan een bureaucratisch kluwen en lange wachttijden. Dus ik ben heel blij dat u stappen zet richting de uniformisering. Ik denk dat dat zelfs een van de eerste vragen is die ik ooit in het parlement heb gesteld.

Maar als we echt die uniformisering willen, dan is de 'next step' denk ik wel echt het realiseren van uniforme statuten voor Vlaanderen. Ik denk niet dat dat de flexibilisering achteruit helpt. Je moet gewoon een aantal basisvoorwaarden koppelen aan zo'n statuut. Als je een functiebeperking hebt, is dat in hogeschool x hetzelfde als in universiteit y. Misschien kan dat andere faciliteiten opleveren, maar het statuut zelf is denk ik overal in Vlaanderen hetzelfde.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Brecht Warnez aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de situatie van de internationale studenten en de standpunten daarover van de Vlaamse Vereniging van Studenten
– 583 (2023-2024)**

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Vanuit de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS) verscheen een standpunt inzake inclusie van internationale studenten. Ik denk dat we het erover eens zijn dat internationale studenten een positieve impact hebben op ons onderwijs en onze samenleving tout court. We zijn een kenniseconomie, en dan is het internationaliseringsaspect heel belangrijk. In het regeerakkoord staat dat we de Europese initiatieven steunen die het Erasmus+-programma willen versterken en verruimen. Uitwisselingsstudenten zijn hier dus meer dan welkom.

Het is natuurlijk wel belangrijk dat die uitwisselingsstudenten hier goed opgevangen worden. En juist daar wringt het schoentje. VVS klaagt aan dat het moeilijk is voor internationale studenten om te participeren. Zo is de informatie in de studentensteden erg versnipperd. Uitwisselingsstudenten krijgen bepaalde informatie van de stad, andere dan weer van de instelling. Daarom stelt VVS voor om een centraal informatiepunt te voorzien in elke studentenstad, zoals er al een is in Leuven.

Een ander punt is de kennis van het Nederlands. Veel internationale studenten geven juist aan dat ze het jammer vinden dat ze terug naar huis gaan zonder iets van kennis van het Nederlands. De drempel is volgens VVS het feit dat dit enkel extra-curriculair kan. Verder pleit VVS voor tweetalige fysieke en digitale communicatie naar studenten toe. Er zijn aanbevelingen, maar ik licht er hier een paar uit.

Het is belangrijk dat we als Vlaanderen aantrekkelijk blijven voor internationale studenten.

Minister, hoe kijkt u naar de situatie van de internationale studenten en de door VVS geponeerde standpunten over de nood aan meer inclusie van internationale studenten? Ziet u internationale maatregelen die in andere landen gelden en die

ons beleid kunnen inspireren? Zult u de universiteiten aansporen om een centraal punt per studentenstad op te richten?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik heb kennisgenomen van het rapport van VVS over de inclusie van internationale studenten in het Vlaamse hoger onderwijs. Het is positief om te zien dat studenten zich inzetten voor dit onderwerp.

Het rapport biedt heel wat inzichten. Ik erken de positieve impact van internationale studenten op ons onderwijs en onze samenleving, maar besef ook dat de slinger niet te ver mag doorslaan, zoals nu in Nederland gebeurt. Dat blijkt ook uit boeiende gesprekken met mijn collega Dijkgraaf, die vaststelt dat er een nefaste invloed is op onderwijs, de woningmarkt en in bepaalde steden zelfs op sociaal weefsel.

We moeten ervoor zorgen dat Vlaanderen leefbaar blijft. Het mooie aan Erasmus is dat er een wisselwerking is, we wisselen namelijk twee studenten uit voor een semester. In dat semester komen er dan x-aantal koten in Vlaanderen vrij waar de inkomende Erasmusstudenten kunnen intrekken. Het mooie aan Erasmus is dat je proeft van andere talen en culturen. Ik treed VVS volmondig bij dat het niet goed is om internationale studenten te gaan afzonderen en dat er aandacht moet zijn om hen goed te mixen, zodat ze van elkaar en de Vlaamse studenten kunnen leren. Het omgekeerde geldt natuurlijk ook voor de Vlaamse studenten. Ik moet zeggen dat universiteiten en hogescholen met hun talencentra al een goed aanbod hebben richting buitenlandse studenten. Er moet misschien gekeken worden of dat beter gecommuniceerd kan worden.

Wanneer het gaat over het aantrekken van buitenlandse studenten, los van programma's zoals Erasmus+, dan denk ik dat we moeten zorgen dat we niet in situaties zoals die in Nederland terechtkomen. Ik las gisteren nog over een onderzoek van Nuffic waaruit blijkt dat slechts een op de vier buitenlandse studenten na zijn of haar studies in Nederland blijft. Het argument dat je die studenten aantrekt om de tekorten op onze arbeidsmarkt op te vullen, is bijgevolg relatief.

Ik blijf vastberaden om een gebalanceerde aanpak te hanteren, waarbij zowel wordt ingezet op de Nederlandse taal, op inclusie vanuit het universeel ontwerp als het behouden en versterken van de essentiële pijlers inzake kwaliteit van ons onderwijsstelsel.

Op het gebied van het oprichten van centrale informatiepunten per studentenstad, denk ik vooral dat de hogeronderwijsinstellingen zelf verantwoordelijk zijn voor het praktische aspect van de studentenvoorzieningen. Die studentenvoorzieningen hebben we nu ook structureel extra middelen toegekend, ik denk 6 miljoen euro.

Ik ben heel blij met de oproep van VVS om meer aandacht te schenken aan het belang van het aanbieden van mogelijkheden voor internationale studenten om de Nederlandse taal te leren, niet alleen voor hun academische succes, maar ook voor hun algehele integratie in de samenleving in Vlaanderen.

Zowel de centra voor volwassenenonderwijs 'CVO's) als de universitaire talencentra hebben een ruim aanbod waar studenten op kunnen intekenen. Ik begrijp dat dit dan op dit moment enkel extracurriculair is, maar niets staat de universiteiten in de weg om nauwer te gaan samenwerken en dit enerzijds op te nemen in het onthaalbeleid van de instelling, zoals volgens mij vandaag al vaak gebeurt – denk hierbij aan een intensieve cursus Nederlands in de weken voorafgaand aan het academiejaar – maar dit anderzijds ook intracurriculair mogelijk te maken. Tijdens zulke onthaalweken kunnen de inkomende studenten de universiteit, de stad en elkaar al leren kennen. Zo kunnen ze al wat wennen aan het leven als universiteitsstudent in

Vlaanderen. Dat zal de start van het academiejaar voor die groep vlotter maken en de Erasmuservaring rijker.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Minister, ik volg u uiteraard dat de slinger niet mag doorslaan. Nederlandse toestanden moeten we in elk geval vermijden. Maar essentieel daarbij is dan dat studenten die naar hier komen, zich ook aanpassen aan ons onderwijs. Dat is ook de reden, denk ik, waarom je naar hier komt: om je wat aan te passen en daarvan te leren. En dan zijn ten eerste informatie en ten tweede Nederlands wel absoluut noodzakelijke schakels.

Ik begrijp dat u daarbij vooral de verantwoordelijkheid bij de instellingen zelf legt. Ik begrijp ook dat zij een grote verantwoordelijkheid dragen. Zij ondernemen ook al een aantal stappen, maar ik denk toch dat het zinvol is om daar samen met de Vlaamse Interuniversitaire Raad (VLIR) en de Vlaamse Hogescholenraad (VLHORA) en VVS even over te spreken. Misschien zijn er toch centrale maatregelen mogelijk, al is het één website die ervoor zorgt dat de student doorverwezen wordt naar de juiste plaatsen. Ik weet het niet, maar ik denk wel dat het een topic is om met hen te bespreken.

De voorzitter: Mevrouw Tavernier heeft het woord.

Annabel Tavernier (N-VA): Ik heb zelf het voorrecht gehad om in het buitenland een uitwisseling te doen, met name in het zuiden van Zweden, in Lund. Ik kijk daar met een glimlach op terug. Het was een sprong in het onbekende, dat is waar: een ander land, een andere cultuur, een andere taal, een andere universiteit, andere klasgenoten. Maar dat is natuurlijk deel van het avontuur. En dat was een bewuste keuze.

Naast die ingesteldheid is het natuurlijk belangrijk dat je je ook thuis gaat voelen. Ik denk dat het instrumentarium vanwege het beleid daartoe relatief beperkt is. Je moet echt wel naar de instellingen kijken. Als ik terugkijk op mijn ervaring, heb ik heel veel gehad aan de studentenclubs, die enorm open waren ten aanzien van internationale studenten, en ook aan het onthaalbeleid van de instellingen zelf. Die hebben een groot aanbod aan cursussen Zweeds, waar ik ook op ingetekend heb.

Als ik het goed begrijp, is dat ook waar het schoentje nu wringt. VVS roept op om dat aanbod Nederlands te vergroten. Ik denk dat we daar alleen maar oren naar kunnen hebben en dat kunnen toejuichen. Ik denk dat het ook een heel goede zaak is dat internationale studenten zelf vragen naar een groter aanbod Nederlands. Dat is inderdaad alleen maar bevorderlijk voor de integratie en om je beter thuis te kunnen voelen. Ik hoop dan ook dat VVS met dat standpunt naar de VLHORA zelf zal trekken.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Ik wil nog een laatste bemerking meegeven. Ik was vergeten te zeggen dat we ook 'Study in Flanders' hebben als centraal punt dat een overzicht biedt ten aanzien van het volledige programma dat onze onderwijsinstellingen hebben. Ik ben dat zelf nog eens gaan bekijken. Het biedt ook heel praktische tips en tricks en richtlijnen over hoe men aan onze hogeronderwijsinstellingen terecht kan voor een aanbod, ook een anderstalig aanbod. Ik was hier ook aan het kijken voor cursussen Nederlands. Ik weet niet of dat erop staat. Dat moet ik nog eens uitdokteren.

De voorzitter: De heer Warnez heeft het woord.

Brecht Warnez (cd&v): Dank u wel voor uw antwoord, minister. Ik kan alleen maar aansluiten bij collega Tavernier: studentenclubs zijn voor heel veel dingen goed.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Steve Vandenberghe aan Ben Weyts, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, Sport, Dierenwelzijn en Vlaamse Rand, over de lange rittijden bij het leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs – 635 (2023-2024)

Voorzitter: mevrouw Loes Vandromme

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Minister, collega's, mijn vraag is het verhaal van een trieste vicieuze cirkel, want het leerlingenvervoer zorgt elk schooljaar opnieuw voor radeloze ouders en leerlingen. Vier uur per dag om überhaupt op school te geraken: tijd voor een hobby of voor ontspanning is er na een lange busrit of schooldag helemaal niet meer.

Na elke mediastorm, en na verontwaardigde reacties uit alle hoeken, zet de minister van Mobiliteit alle zeilen bij, en er wordt dan meestal een 'oplossing' gevonden.

Het leerlingenvervoer is inderdaad geen eenvoudige puzzel, maar het lijkt wel alsof er geen lessen worden getrokken uit alle schooljaren voordien, en dat er telkens ad hoc maatregelen worden genomen. Ook nu weer zegt uw collega van Mobiliteit, minister Peeters, dat ze bijkomende middelen zal vragen bij de begrotingsbesprekingen, om de meest schrijnende situaties op te lossen.

Daarnaast is het vinden van voldoende en geschikte busbegeleiders een uitdaging. Ook bij afwezigheid is er geen sluitend systeem waarop scholen kunnen terugvallen. Er is echt dringend nood aan structurele maatregelen op maat van deze heel kwetsbare doelgroep.

Vorig jaar in maart werd een evaluatie opgeleverd van de proefprojecten voor leerlingenvervoer. Enkele regio's kregen in die pilootprojecten de kans om binnen een regulier kader het leerlingenvervoer efficiënter te organiseren en rittijden zo kort mogelijk te houden. De bedoeling was dat er na vijf jaar van pilootprojecten een regelgevend kader zou komen, maar dat kwam er uiteindelijk niet.

Vorig schooljaar werd een overgangsjaar. De Vlaamse Regering keurde op 15 juli 2022 een conceptnota goed waarin een grondige en duurzame hervorming van het leerlingenvervoer werd aangekondigd. Er zou een coördinator aangesteld worden, die met een concreet stappenplan zou komen met het oog op implementatie tegen volgend schooljaar. Ik heb het dan over het schooljaar 2024-2025. Daarnaast zou een advocatenbureau de regelgeving uitwerken.

Van een concreet stappenplan bleek in juni 2023 –voor wie het verrast – nog geen sprake te zijn. Dat bleek uit een debat dat in de commissie Mobiliteit werd gevoerd in het Vlaams Parlement. Want minister van Mobiliteit Peeters rakelde alweer, voor de zoveelste keer, alle uitdagingen op waarmee ze werd geconfronteerd in dit dossier. Voor alle duidelijkheid: die zijn er.

Een van de uitdagingen zag ze bij de scholen zelf. Ze stelde dat de onderwijsinstellingen die erover klagen dat de rit nog altijd lang duurt, daarover niet moeten klagen bij De Lijn, maar eerder moeten kijken welke maatregelen zij zelf kunnen nemen. Dat is herkenbaar van bij veel andere problemen. Ze moeten zelf hun plan trekken.

De leerling die 30 tot 40 kilometer van de school woont, vervoeren in de spitsuren is natuurlijk niet evident, zei de minister. Verder verwees ze naar de informatiedoorstroming van de onderwijsinstellingen naar De Lijn als hoofdbekommernis. Terloops herhaalde ze in haar antwoord ook dat de hele regelgeving verankerd is

in de regelgeving van Onderwijs, en dat ze bijgevolg enkel kan kijken naar welke maatregelen zij kan nemen.

Wat zegt de minister van Mobiliteit met andere woorden? Ze zegt dat de minister van Onderwijs het maar moet doen, zijn plan moet trekken. Ze stuurt de hete aardappel door, want ze heeft geen oplossingen. Ze blijft maar een beetje rond de pot draaien.

Waarschijnlijk ga ik hier straks horen dat het de minister van Mobiliteit is die haar verantwoordelijkheid moet nemen, maar in de tussentijd blijven die leerlingen en kinderen zelf gewoon maar in de kou staan.

De minister van Mobiliteit legt de oorzaak minstens deels – alweer, ik heb het gezegd – niet alleen bij u, minister, maar ook bij de onderwijsinstellingen. Dat is makkelijk, natuurlijk. Ze is er dan weer van af. Ze legt de oorzaak enerzijds bij de informatiedoorstroom naar De Lijn, anderzijds bij de te overbruggen afstanden tussen de spitsuren. Wij, van onze fractie, ergeren ons daar mateloos aan.

Wat is uw reactie, minister, op de verwijzingen van uw collega naar de onderwijsinstellingen? Staat u daarachter? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de pilootprojecten en het uit te werken stappenplan naar een hervormd en duurzaam kader, in het kader van het leerlingenvervoer? Wanneer komt dat nieuwe kader er voor het leerlingenvervoer in Vlaanderen? Op welke manier tracht u tegemoet te komen aan het tekort van busbegeleiders? Hoe evalueert u het nieuwe portaal leerlingenvervoer van het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AGODI), dat het leerlingenvervoer beter diende te stroomlijnen?

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: We hebben het in deze commissie natuurlijk al herhaaldelijk gehad over de ambitie om ervoor te zorgen dat we voor elk kind een plaats voorzien, ook in het buitengewoon onderwijs. We hebben op dat vlak ongelooflijke inspanningen gedaan. We hebben de drempels om in aanbod te voorzien, serieus verlaagd. Een school voor buitengewoon onderwijs kan nu bijvoorbeeld worden opgericht voor slechts één type in plaats van twee. We hebben ook de mogelijkheid geïntroduceerd voor een aanbod voor leerlingen met een IAC-verslag (individueel aangepast curriculum) of een OV4-verslag (opleidingsvorm 4) in het gewoon onderwijs. Die worden versterkt met het decreet Leersteun. Er is ook de mogelijkheid voor scholen buitengewoon onderwijs om buiten de eigen gemeente of aangrenzende gemeente ook nog eens een vestigingsplaats te gaan oprichten of op een campus van gewoon onderwijs. We voorzagen ook voor het eerst in middelen voor bijkomende schoolinfrastructuur. In Antwerpen hebben we zelfs een noodschool geopend, in samenwerking met het lokale bestuur.

Al die inspanningen hebben ervoor gezorgd dat we in de afgelopen drie jaar zijn gestegen van 47.000 naar 53.000 plaatsen in het buitengewoon onderwijs. En we gaan nu al boven die 53.000 zitten. Dat is een ongelooflijke inhaalbeweging, en dat maakt enerzijds dat kinderen in het buitengewoon onderwijs minder lang op de bus moeten zitten, omdat ze sneller terechtkunnen in een school die dichterbij is, maar anderzijds zorgt een toenemend aantal plaatsen in het buitengewoon onderwijs er natuurlijk ook voor dat er meer busritten gereden moeten gereden. Het is een tweesnijdend zwaard.

Ik denk dat we het erover eens zijn dat leerlingenvervoer in het buitengewoon onderwijs ons voor enorme uitdagingen stelt. En u doet daar schamper over, maar minister Peeters en deze Vlaamse Regering hebben wel ongelooflijke budgettaire inspanningen ter zake gedaan. 130 miljoen euro voor 45.000 leerlingen afwimpelen als te weinig? Vertaal dat eens naar de extra investering, enkel voor het vervoer, per leerling. Dat is bijna 3000 euro. Het is dus niet alsof er geen inspanningen worden gedaan. Ik zou daar echt niet schamper over doen.

Minister Peeters heeft inderdaad duidelijke doelstellingen en een duidelijke ambitie geformuleerd, waar nog niet volledig aan tegemoet kan worden gekomen. Dat begrijp ik ook. Ze is nog verdere initiatieven aan het nemen. Ze heeft daar ook een conceptnota voor opgesteld. Daar ligt de focus op de organisatie van het vervoer, dus is het ook evident dat ze dat trekt. Ik kijk ook uit naar verdere stappen die ze ter zake zet.

Ik ben altijd bereid om daarover debat te voeren. Ik weet ook wel dat er sommige ideeën worden geopperd om dan in vraag te stellen of eenieder zich vandaag wel kan beroepen op dat recht dat nu decretaal staat ingeschreven. Ik wil alleszins geen verworven rechten afnemen, maar ik weet dat dat soms wel wordt geopperd.

Vanuit mijn beleidsdomein Onderwijs zorg ik er alleszins voor dat de voormalige pilootregio's hun werkzaamheden kunnen voortzetten. Ook daar investeren we trouwens jaarlijks 1,3 miljoen euro in. Het is duidelijk dat we intussen met deze Vlaamse Regering volop inzetten op dat leerlingenvervoer. We hebben in de recente begrotingsbesprekingen nog eens 30 miljoen euro extra voorzien. Want ik zei daarnet 130 miljoen euro, maar ik denk dat we nog hoger zitten dan 130 miljoen euro.

Wat hebben wij aan onze kant ook gedaan? Er is MOVIS, een nieuwe applicatie, met ook een portaal voor scholen, om het daar iets gemakkelijker te maken. AGODI heeft dat ontwikkeld om het recht op leerlingenvervoer gemakkelijker te kunnen aanvragen en te kunnen stroomlijnen. Die applicatie zorgt voor een vereenvoudiging van die aanvragen. Dat is een nieuwe manier van werken voor scholen. Sommige moesten er ook mee leren werken. Maar het geeft toch wel duidelijke voordelen voor scholen als ze daarmee kunnen werken. Er is ook een link met Discimus, onze inschrijvingsgegevensdatabank van leerlingen. Daar moet de school dus een stuk minder informatie handmatig ingeven, wat voor hen echt de planlast verlaagt. Er wordt ook aan automatische gegevensuitwisseling gedaan met De Lijn, waardoor zij ook direct alle data krijgen via één kanaal, en niet meer via allerhande mails van de scholen. Want dat was ook echt een serieuze planlast. De scholen moesten allemaal gaan inventariseren tegen een bepaalde datum. Dat was altijd een rush tegen de deadline om die informatie te communiceren richting De Lijn. Ook dat is nu toch ferm vereenvoudigd, waarmee we wel wat administratieve planlast wegnemen bij de scholen.

De voorzitter: De heer Vandenberghhe heeft het woord.

Steve Vandenberghhe (Vooruit): Minister, de mensen die dagelijks mee worden geconfronteerd hebben het gevoel, zoals wij in West-Vlaanderen zeggen: wij plassen in een plas en alles bleef zoals het was. Dat is een uitdrukking die wij gebruiken.

Minister, het is zo. Met wat u hier allemaal vertelt, welke boodschap hebben de ouders van onze Oskar, 12 jaar, eraan? Hij woont in Ardooie en moet nog altijd drie uur op de bus naar school. Hij komt wenend thuis en zegt aan zijn mama dat hij echt niet meer kan. Zijn ouders zeggen dat het schrijnend is om dat van je kind te moeten horen.

Ik denk dat jullie – u mag me dat niet kwalijk nemen, minister – in een andere wereld leven, met heel weinig empathie met wat mensen dagelijks meemaken. Dit is maar één verhaal. Ik vind het schaamteloos: de inspanningen die u noemt, de plaatsen die worden bij gecreëerd. Ik denk dat het toch in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de minister is om een onderwijsbeleid uit te dokteren dat ervoor zorgt dat er minder kinderen naar het bijzonder onderwijs moeten gaan. Het lijkt erop dat u trots bent dat u veel meer kinderen naar het bijzonder onderwijs hebt gekregen, en dat er daardoor zoveel meer bussen nodig zijn. In de eerste plaats moet u maken dat er zo weinig mogelijk kinderen naar het buitengewoon onderwijs gaan. We zijn al koploper. En, als ze dan gaan, dan moet u op zijn minst maken dat ze op een degelijke manier een schoolbus kunnen gebruiken.

U antwoordt niet op mijn vragen. U verdedigt zich, minister. Ik versta dat, maar ik vind het totaal misplaatst. Ik heb er ook een totaal andere mening over. Als we het hebben over beleid en openbaar vervoer, dan moet u maar eens met alle lokale besturen gaan babbelen over hoe goed mevrouw Peeters haar mobiliteitsbeleid heeft gedaan. Ze heeft de lokale besturen en de vervoerregio's aan hun lot overgelaten door erop te besparen, met alle gevolgen van dien. Maar goed, dat is een ander debat.

Ik wil maar zeggen: het wordt tijd dat jullie elkaar niet langer versterken in 'kijk eens hoe goed we bezig zijn', maar eens gaan luisteren op het werkveld wat er allemaal gebeurt, en hoe ontevreden men daar is. Dat is wat anders dan de hele tijd goednieuwsverhalen.

Ik kreeg geen antwoord op mijn vraag naar de stand van zaken met betrekking tot de pilootprojecten of het stappenplan naar een hervormd en duurzaam kader voor het leerlingenvervoer. Ook daarop geen antwoord. De vraag op welke manier u tegemoetkomt aan het busverhaal, werd ook maar half beantwoord. Ik zou graag hebben dat u concreet op mijn vragen antwoordt.

Ik erger er me mateloos aan, minister, dat wat u zegt en wat minister Peeters zegt, contradictorisch is. Ik hoor dagelijks heel wat mensen in Vlaanderen die daarmee worden geconfronteerd, echt waar.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Ik moet zeggen dat ik de boosheid van de collega deel, minister.

In het begin van deze legislatuur ging er 70 miljoen euro naar het leerlingenvervoer. Vandaag is dat 130 miljoen euro. Nog altijd zitten kinderen ontoelaatbaar lang op de bus. Minister Peeters erkent dat de toename van het aantal leerlingen in het buitengewoon onderwijs er met de huidige regeling voor zal zorgen dat het probleem blijft duren.

Die 130 miljoen euro is 10 procent van het werkingsbudget van De Lijn. Dat gaat alleen maar naar het leerlingenvervoer. Moeten we verworven rechten op de helling zetten? Wij denken met Groen vooral dat er andere oplossingen mogelijk zijn en dat die uit die proefprojecten naar voor moeten komen. De Vlaamse Regering heeft zich daarvoor geëngageerd. We hebben op bepaalde momenten discussies gehad in de plenaire vergadering, waar vier of vijf ministers vooraan stonden om te zeggen dat ze dat probleem collectief zouden aanpakken. Er zijn beloftes gemaakt, er is een conceptnota gekomen. Maar wat zien we in de realiteit? Dat elke keer dat de Vlaamse Regering dit moet bespreken, ze aan mevrouw Peeters geld geven: zij moet maar zorgen dat ze het geregeld krijgt. Maar dat is geen structurele oplossing. De vraag die ik u wil stellen, is dezelfde als die van mevrouw Krekels in de commissie. We moeten de proefprojecten evalueren en daar beleid rond formuleren.

Kunnen we die evaluatie maken? Kunnen de commissie Onderwijs en de commissie Mobiliteit samen rond de tafel gaan zitten, met minstens de twee ministers erbij die daarvoor de belangrijkste bevoegdheid dragen? Ik vraag aan de collega's van de commissie Onderwijs en aan de minister of ze bereid zijn om dat overleg aan te gaan. Of gaan we wachten tot aan de verkiezingen en nog eens in onze verkiezingsprogramma's zetten dat kinderen maximum 60 minuten op de bus mogen zitten, en nadien gewoon geld blijven pompen in, sorry, een bodemloze put die geen fundamentele oplossing voor het probleem met zich meebrengt?

Minister, wilt u nog deze beleidsperiode, samen met de commissie Mobiliteit en deze commissie, in overleg samenzitten om naar oplossingen te werken en echt beleid te voeren, en niet gewoon met een zak geld naar een probleem te gooien en te hopen dat het zich daarmee oplost?

De voorzitter: Mevrouw Krekels heeft het woord.

Kathleen Krekels (N-VA): Ik zou willen ingaan op de twee collega's, collega Vandenberghe en collega Bex, over de pilootprojecten waar ze terecht naar verwijzen. Ik heb inderdaad in de commissie Mobiliteit al gevraagd aan minister Peeters om de regio's van die pilootprojecten uit te breiden, omdat we blijkbaar wachten op een regelgevend kader. Ze ging dat bekijken, dacht ik, en de bedoeling was om dat vandaag nog eens te vragen, maar de vraag in de commissie Mobiliteit is uitgesteld. Dat komt dus volgende week zeker opnieuw aan bod.

Het blijft uit, omdat er nog geen regelgeving is om die volledig over Vlaanderen te kunnen uitrekken. Ik vraag me zelf af welk regelgevend kader er dan nodig is. Die pilootprojecten hebben immers allerlei alternatieven hebben uitgewerkt: mobiliteitscoaches, fietspoules, taxi's voor kinderen waarvoor de bus te ver moet omrijden. Er zijn heel veel alternatieven uitgewerkt, waardoor ze nog altijd tegemoetkomen aan de regelgeving dat elk kind in het buitengewoon onderwijs recht heeft op vervoer. Het is een alternatief vervoer, maar het wordt wel gedragen door de organisatie om te zorgen dat kinderen op de plaats komen waar ze moeten zijn. Ik denk dat dat niet echt iets is dat het zou kunnen tegenhouden. De vraag is om voorlopig te kijken of de regels niet uitgebreid kunnen worden, omdat ik denk dat die financiële efficiëntie daar nog gewonnen kan worden.

Ik vroeg me bij de voorbereiding van deze vraag ook af: de financiering is oorspronkelijk gestart vanuit Mobiliteit en Onderwijs, vanwege het busvervoer, en de begeleiders binnen Onderwijs. Maar in de alternatieven van de pilootprojecten zitten ook de opvangmogelijkheden, zodat ouders hun kinderen zelf kunnen brengen, vroeger of later, en waarbij er dan opvang voorzien is. Maar is die opvang dan ook opgenomen binnen het luikje Welzijn, of is dat een van de zaken die nog aangepast moeten worden? Hoe zit de financiering van die pilootprojecten eigenlijk momenteel in elkaar? Wordt die gedragen door de drie instanties, of is nog altijd enkel door Onderwijs en Mobiliteit?

Loes Vandromme (cd&v): Ik vul graag aan, collega's.

Collega Vandenberghe, u bedoelde allicht: "We dronken een glas, deden een plas, en alles bleef zoals het was." (*Opmerkingen. Gelach*)

Steve Vandenberghe (Vooruit): Dat is nog scherper dan wat ik wil zeggen. Dat is nog 'plassiger' ...

Loes Vandromme (cd&v): Goed, ik denk dat we hetzelfde willen zeggen.

Ik had ook een vraag om uitleg vandaag, eigenlijk een schriftelijke vraag die omgezet is naar een vraag om uitleg. Ik wil zeker het debat verder aangaan. De evaluatie van de proefprojecten hebben we vanuit onze fractie ook al meerdere keren aangehaald. Ik denk dat dat een noodzakelijk iets is, en dat we daarop moeten verdergaan op basis van data. We vragen aan scholen om datageletterd beleid te voeren, en dan moeten we vanuit Vlaanderen het goede voorbeeld geven. Ik denk dat we een aantal pistes moeten bewandelen, los van het vervoer zelf.

Een vraag die nog niet gesteld is, minister: ik geloof in het aanbieden van gewoon en buitengewoon onderwijs op één site, het nabij brengen van de twee extremen. Er is een subsidie uitgeschreven waar de infrastructuur die net dat mogelijk maakt, wordt gestimuleerd. Mijn concrete vraag is: hoeveel projecten zijn daarvoor al ingediend? Kunnen we dat nog meer in de kijker zetten? Kunnen we dat nog meer aanmoedigen? Ik weet dat dat maar een kleine druppel is, maar toch denk ik dat dat de toekomst is waar we naartoe moeten. Dat hebben we ook gezien in de landen waar we al op bezoek zijn geweest. Het lijkt me een toekomstvisie, een deeltje van de visie. Dat is zeker niet de oplossing in haar geheel, maar wel al een oplossing.

De voorzitter: Minister Weyts heeft het woord.

Minister Ben Weyts: Dank u wel. De proefprojecten zijn geëvalueerd, die evaluatie is ook online ter consultatie, ter inzage, beschikbaar. Het is net op basis van onder andere die proefprojecten dat de conceptnota van mijn collega is opgesteld. Ik sta open voor het idee om de regio's uit te breiden. Bij de concrete vraag naar financiering is het wel zo dat cofinanciering enkel door Mobiliteit en Openbare Werken (MOW) en Onderwijs gedragen worden. Er is geen derde partner.

Ik antwoord natuurlijk vanuit mijn bevoegdheden, mijnheer Vandenberghe. Het is destijds een socialistisch idee geweest om die bevoegdheid over te hevelen van Onderwijs naar Mobiliteit en Openbare Werken, van de toenmalige bevoegde minister van Mobiliteit en Openbare Werken. Ik weet niet of dat vanuit efficiëntie de meest verstandige piste is, maar goed, het is wat het is. Als de vraag gaat over de commissiewerkzaamheden, is het een goede suggestie om mij meester te maken van de commissiewerkzaamheden, maar vooralsnog botst dat op reglementaire beperkingen, dus daar bent u zelf bevoegd voor.

Ik sta er ook over verbaasd dat we ervoor moeten zorgen dat er minder plaatsen zijn in het buitengewoon onderwijs. De noden zijn groot, de ouders zijn vragende partij voor meer plaatsen in het buitengewoon onderwijs, omdat je eenvoudigweg niet elk kind met elke beperking kunt ontvangen in het gewoon onderwijs. Dus gewoon maar zeggen dat je er maar voor moet zorgen dat er minder instromen in het buitengewoon onderwijs? Ik wou dat het zo eenvoudig was. Alsof het een kraantje is waaraan je zou kunnen draaien. Nee, het gaat over kinderen en ouders met reële noden, reële noden en wensen. En daaraan moeten we effectief tegemoetkomen door de creatie van extra plaatsen in het buitengewoon onderwijs, want niet elk kind kan met elke beperking terecht in het gewoon onderwijs. Net daarom is het decreet betreffende maatregelen voor leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften (M-decreet) op de schop gegaan, gelukkig.

Tot slot, ja, 'anders' is altijd het antwoord van de linkerzijde. Gewoon een extra budget ... (*Opmerkingen van Steve Vandenberghe*)

Nu is het budget verdubbeld, want we hebben een flinke inspanning gedaan inzake buitengewoon onderwijs. Het is niet alsof het aantal leerlingen buitengewoon onderwijs ook verdubbeld is. We hebben een grote inspanning gedaan, maar een verdubbeling is nog niet het geval. Dat wil gewoon zeggen dat we per kind in deze Vlaamse Regering inderdaad veel meer middelen hebben uitgetrokken ten aanzien van vorige regeerperiodes. Maar het is geen eenvoudige opdracht, er zijn geen simpele oplossingen voorradig, anders hadden we ze wel allang toegepast of had collega Peeters ze allang toegepast. Dus gewoon gaan zeggen dat het eenvoudig is of simpel is, dat is het niet – zeker op het vlak van een krappe arbeidsmarkt.

Vanuit Onderwijs hebben we het maximaal mogelijke gedaan om de scholen wat te ontlasten; minder administratieve last en een vereenvoudigd aanvraagstelsel. En dat was ik nog vergeten: wij kampen dan vanuit Onderwijs door de extra ritten en extra bussen die worden ingelegd met de verantwoordelijkheid voor extra busbegeleiding. Met kortere ritten hebbe we – op een krappe arbeidsmarkt – net meer busbegeleiders nodig, die zich ook geconfronteerd weten met een versnippering van het aantal uren, want er wordt natuurlijk in dezelfde periode gereden. We hebben er in de cao wel voor gezorgd dat zij een lineaire loonsverhoging hebben gekregen, omdat we de werkzaamheden van die mensen echt wel waarderen, ook financieel. Het is de enige groep, denk ik, samen met het technisch personeel, waarvoor dat gebeurd is. We hebben de bestaanszekerheidsvergoeding voor die busbegeleiders opgetrokken tot 10 euro per dag, voor de zomervakantie krijgen die dat bedrag. Er is ook een loonsverhoging toegekend aan de personeelsleden met de laagste lonen en de eindejaarstoelage werd verhoogd. We hebben er ook voor gezorgd dat die busbegeleiders

ook effectief als leden van ons onderwijsteam een PlusPas hebben gekregen, want ze horen er ook bij. Ook daar denk ik dat we de nodige inspanningen hebben gedaan, maar ik kijk ook uit naar de volgende stappen die door collega Peeters zullen worden gezet. Daar ben ik altijd bereid tot medewerking.

De voorzitter: De heer Vandenberghe heeft het woord.

Steve Vandenberghe (Vooruit): Als je op een goede manier beleid voert, dan werk je samen. Dan vorm je een coherente groep en werk je samen. Dat is het clusteren van beleid. Als ieder binnen zijn bevoegdheid werkt, is het natuurlijk gemakkelijk om de hete aardappel door te schuiven. Dat is zo'n beetje typisch N-VA: altijd de schuld en de verantwoordelijkheid ...

Minister, u kunt daarmee lachen, maar ik vind dat echt niet iets om mee te lachen, en ook de ouders van Oskar vinden dat niet om te lachen, echt niet. De schuld van een ander. *(Opmerkingen van minister Ben Weyts)*

Maar het is simpel. U zei het ook: de evaluatie van de proefprojecten is gebeurd, en er is een conceptnota. Help me echter eens te begrijpen wat de ouders van Oskar daaraan hebben. Ze zijn daar helemaal niks mee, want de Vlaamse Regering doet er gewoon niks mee. Wij hebben niet gezegd dat de leerlingen geen plaatsen mogen hebben in het buitengewoon onderwijs. U verdraait onze woorden. Maar het is niet normaal dat de leerlingenpopulatie in het buitengewoon onderwijs zo boomt: plus 12 procent. Wij zijn koploper in heel Europa. Dát is niet normaal. U moet de zaken dus duidelijk schetsen zoals ik ze formuleer. Er is niet genoeg ondersteuning in het gewoon onderwijs. Uiteraard willen ouders dat hun kind ondersteuning krijgt, op een correcte manier, maar die is er nu enkel in het buitengewoon onderwijs. Plus 2 procent in het gewoon onderwijs, plus 12 procent in het buitengewoon onderwijs. Dát is waar het debat over gaat.

Mevrouw Peeters verwijst uitdrukkelijk naar de onderwijsregelgeving, en wat doet u? U wijst terug, naar mevrouw Peeters. En wie staat er in de kou? De honderden ouders, zoals de ouders van Oskar. En u lacht maar gewoon een beetje. Ik vind dat jammer.

Ik steun ook de oproep van mijn collega van Groen om de beide ministers en de beide commissies samen te brengen en te maken dat de neuzen ook daar wat meer in dezelfde richting kunnen staan. Als de beide ministers het zelf niet kunnen, dan willen wij met onze commissie zeker helpen.

De voorzitter: Dat is dan voor de regeling der werkzaamheden.

De vraag om uitleg is afgehandeld.